

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"כי ביום אכלך ממנו מות תמות"

על הכתוב בתורה: "וימעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות". שואלים חז"ל: הרי, אדם הראשון, שחטא ביום הששי, היה צריך למות באותו יום! אם כן, איך הוא נצל, ולא מת באותו היום? באר זאת המקובל האלקי רבי אליהו האיתמרי זצ"ל, בעל "שבט מוסר", על-פי המדרש, שהקב"ה הפך, ברוב רחמיו וחסדיו, את משמעות הגזרה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". ובמקום יומו של אדם (שהוא יום אחד), הפך את הגזרה ל"יומו של הקב"ה", שהוא אלף שנה (כמו שכתוב בתהילים: "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר ואשמורה בלילה").

וזאת, כפי המובא במדרש: "וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום" (מתהלך) מת הלך לו, אותו שבגן. אמר לו הקב"ה... אמרתי לו 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', אי אתם יודעים אם יום אחד משלי או יום אחד משלכם? (על-כן, הריני נותן לו יום אחד משלי, שהוא אלף שנים, והוא חי תתק"ל (=930) שנה, ומניח ע' (=70) לבנים, הדא הוא דכתיב 'מי שנתינו בהם שבעים שנה'").

וכן במדרש "שוחר טוב" פתוב (תהילים כה/ ו): "זכר רחמיך ה' וחסדיך פי מעולם המה, אמר רבי יהושע בר נחמיה: שבם (=ברחמיה) נהגת עם אדם הראשון, שכך אמרת לו (בראשית ב, יז) 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', ואלולי שנתת לו יום אחד משלך שהוא אלף שנה, היאך נזקק להעמיד תולדות?... (וזהו) 'כי מעולם המה' מימות אדם הראשון (רחמיה)".

מעתה, יאיר לנו גם להבין מה שכתוב במדרש: "בשביל השבת נצל (אדם הראשון) מדינה של גיהנום". שכן, לולא השבת, היה אדם הראשון מת באותו יום שחטא, ועל-ידי כך היה יורש גיהנום (שהרי, לא היה לו זמן לחזור בתשובה ולתקן חטאו).

(כפי שמובא במדרש שוחר טוב (צב'): "בא יום שבת, נעשה לו סניגור (לאדם הראשון), ואמר (ה) (השבת) לפני הקב"ה: רבון העולמים בששת ימי המעשה לא נענש אדם בעולם, ובי אתה מתחיל? זוהי קדושתך וזוהי מנוחתך? (וקבל הקב"ה את בקשת השבת). ובשביל השבת נצל (אדם הראשון) מדינה של גיהנום. (וכיין שראה אדם כוחה של שבת, בא אדם לומר המנון לשבת, 'מזמור שיר ליום השבת'. אמר (ה) לו השבת: לי אתה אומר המנון? אני ואתה נאמר המנון להקב"ה, שנאמר: 'טוב להדות לה'").

אבל, בזכות השבת, שהמליצה להשאירו בחיים, החליף הקב"ה את הפירוש – "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" – מיומו של האדם הראשון, ליומו של הקב"ה, שהוא אלף שנה. על-ידי כך היה זמן לאדם הראשון לתקן חטאו בחטא עץ הדעת, כמבואר בגמרא (עירובין יח): "רבי מאיר אומר: אדם הראשון, חסיד גדול היה. כיון שראה שנקנסה מיתה על-ידו (על שאכל מעץ הדעת) ישב בתענית מאה ושלושים שנה, ופרש מן האשה מאה ושלושים שנה, והעלה זרזי תאנים (=מין קוצים) על בשרו מאה ושלושים שנה".

נפלא להבין כעת את הטעם לכך שאין הגיהנום שולט בשבת, כמבואר בגמרא (סנהדרין סה): "שאלה זו (=האם אש הגיהנום נחה בשבת?) שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא... אמר ליה: נהר ספטיון יוכיח... קברו של אביו יוכיח – שאינו מעלה עשן בשבת".

ופרש רש"י (שם): "כל ימות השבוע היה מעלה עשן, שהיה נדון ונשרף, ובשבת פושעי גיהנום שובתין (=מאש הגיהנום)".

וכן מבואר בתיקוני הוזהר (תיקון כד', סט), שהטעם שהקב"ה הוזהר את ישראל (שמות לה, ג), "לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת". שכן, ביום השבת הקב"ה אינו מדליק את אש הגיהנום. ומדוע?

אלא, כיון שהשבת הראשונה הצילה את האדם הראשון ממיתה ומגיהנום, לכן ההצלה הזאת נמשכת ונגררת לכל

"עסק התורה ביום שבת, (הוא) אלה פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול"

ה"בן איש חי" כותב (הלכות שנה שניה, "שמות"), שעסק התורה בשבת גדול פי אלה פעמים מעסק התורה בימות החול. וכפי דבריו הקדושים: "ובזה מובן הטעם שאמרו חז"ל: 'לא נתנו שבתות וימים טובים לישראל, אלא לעסוק בהם בתורה'. והינו, פי לישראל יש כח לבנות בנין רוחני ועליוני, על-ידי עסק התורה. ולכך נקראו (ישראל) בנאים, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק 'וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך'. וזהו הבנין שבונים אותו על-ידי עסק התורה... ולכן בשבת, שהיא מעין העולם הבא, כמו שאמרו חז"ל, צריך להרבות בו בעסק התורה, פי אז יצליחו בו יותר בבנין הרוחני. ולכן כתבו המקובלים ז"ל, דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלה פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול".

וצריך להבין, מהיכן למד ה"בן איש חי", שהלימוד בשבת הוא פי אלה מהלימוד בימי החול?

ויש לומר, שה"בן איש חי" נתלה על דברי האר"י הקדוש, המגלה לנו (שער הפניות, ענין מזמור שיר ליום השבת), שבכל שבת קדש מקבל משה רבנו אלה חלקי תורה יותר מימות החול, וכפי לשון קודשו של האריז"ל: "תכון פי ראשי תיבות (של) מזמור שיר ליום השבת הם אותיות למשה... גם תכון אל מה שבארנו בענין 'ישמח משה במתנת חלקו'. פי כשעלה משה רבנו, עליו השלום, אל הר סיני (כדי) לקבל (את) התורה, נתנו אליו אלה חלקי אורה... וכשחטאו ישראל בעגל נסתלקו ממנו בעון ישראל, ולא נשתיר בו רק חלק אחד מן האלה... ולפי שמשה לא אדם על-ידי (ה)חטא עצמו, אלא בעון ישראל, לכן הקב"ה משלים אליו אלו האלה חלקים מחלקם של ישראל, שהם בבחינת אותם האורות והעטרות והעדיים שקבלו ישראל בהר סיני, ואחר-כך התנצלו והתפרקו מהם, כמו שנאמר: 'ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב', ומשה נטלם... והנה, בכל ערב שבת, בבוא ליל השבת, חוזר משה רבנו, עליו השלום, לקחת (את) אותם האורות (=אלה חלקי אורה)... ולוקחם בסוד תוספת קדושת שבת. וכיון שלוקחם משלו, הוא מחזיר לישראל (את) אותם ההאורות... ואלו האורות נתונים לישראל בכל ערב שבת בסוד תוספת קדושת שבת... וזה סוד 'ישמח משה במתנת חלקו'... כי משה הוא שמח עתה ביום השבת במתנת חלקו... (וזהו) מעלת משה רבנו, פי אף-על-פי שנתנו לו בתחילה האורות והפתרים מחלקם של ישראל, הנה, הוא שמח בחלקו, ודי לו בזה, ותיכף מחזיר האורות (אלו) של ישראל להם, ואינו נוטלם לעצמו, כי חפץ הוא לזכות את הרבים... (וכל זה הוא להגיד) מעלת משה רבנו, כי עבד נאמן קראת לו, פי אף-על-פי שהפקיד השם יתברך בידו פקדון חלקם של ישראל, הנה עתה, ביום שבת, הוא עבד נאמן להחזיר הפקדון לבעליו, והם ישראל... (ולכן) בכל ערב שבת מקבלים ישראל תוספת נשמה וקדושת שבת מאותם האורות שלקח משה מישראל כנוצר. וזהו שאמר (דוד המלך) 'מזמור שיר ליום השבת'. כלומר, ראוי לשורר ולומר על יום השבת, לפי שאנו... אנו לוקחים חלקינו של תוספת שבת, כנוצר, פי מה שיש לנו תוספת קדושת שבת הוא מה(=מהאורות, מאלה חלקי אורה) שיש למשה...".

הרי לנו דברים ברורים, שבימות החול יש למשה רבנו רק חלק אחד מאלה האורות, וזהו סוד האלה הזעירא בפסוק: "ויקרא אל משה" (אל תקרא אלה, אלא אלה).

אולם, בשבת קדש מקבל משה בחזרה את כל אלה חלקי האורה שאבד בחטא העגל, ומיד הוא מעבירם לישראל. ועל-כך אמר ה"בן איש חי", ש"עסק התורה ביום שבת, (הוא) אלה פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן" (ד', ד')

הרמב"ם למד מכאן, שעל האדם להתגבר על פיתויי היצר הרע, ולנדב ככל האפשר מן המשובח ביותר - הן לחפצי שמים, והן לצרכי אנשים נזקקים. וכך כותב הרמב"ם בהלכות אסורי המזבח (סוף פרק ז'): הרוצה לזכות עצמו - יכופ(=יכבוש) יצרו הרע, ירחיב ידו ויביא קרבנו מהיפה והמשובח ביותר, מאותו המין שממנו יביא. והרי נאמר בתורה: "והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן, וישע(=שעה) פנה, קבל) ה' אל הבל ואל מנחתו". הוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב: שיהיה (הדבר) מן הנאה והטוב (משובח) ביותר. אם בנה בית תפילה, שיהיה נאה מבית מגוריו; המאכיל רעב - יאכילו מן הטוב והמתוק משלחנו; פסה אדם ערום - יכסהו מן היפה שבפסותו; הקדיש דבר - יקדיש מן המשובח שבנכסיו, וכו'. **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פְּרַשְׁתָּהּ הַשְּׁבוּעָה: בְּרֵאשִׁית

ר"ת 19:29 יציאת השבת: 18:55

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר הָאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"

על הכתוב, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", כתוב במדרש (תנחומא בראשית, אות ד'): "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. יִלְמְדֵנוּ רַבְּנוּ, הַבּוֹנֵה בֵּית חֵדֶשׁ, כִּי־צֵד צָרִיךְ לְבָרֵךְ? (ועונה המדרש לשואל): כִּךְ שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: הַבּוֹנֵה בֵּית חֵדֶשׁ מְבָרֵךְ 'שֶׁחֲתִינוּ', כְּדִי שְׂעֵשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ".

וְלִכְאוּרָה, מְדַרְשׁ זֶה תְּמוּהָ. שְׁפֹן, מָה הַקָּשֶׁר בֵּין "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים", לְבֵין הַשְּׂאֵלָה אִיזוֹ בְּרִכָּה צְרִיכִים לְבָרֵךְ כְּשׁבוּנִים בֵּית חֵדֶשׁ?

וְנִרְאֶה לּוֹמַר, שְׁחַכְמֵנוּ ז"ל הַתְּכַוֵּנוּ לְלַמְדֵנוּ כָּאֵן רַעֲיוֹן נִכְבֵּד. אֵךְ תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא יְסוּד חָשׁוּב בְּעֵנִין בְּנֵית בֵּית חֵדֶשׁ, כְּפִי שֶׁמִּבִּיא הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַבּוֹנֵה בֵּית חֵדֶשׁ צָרִיךְ לּוֹמַר בְּפִירוּשׁ, שֶׁהוּא בּוֹנֵה אֶת בֵּיתוֹ לְעִבּוּדַת ה' – וְאִז שׁוֹרָה קְדוּשָׁה עַל הַבֵּית, וַיֵּשׁ לוֹ סִיעָתָא דְשִׁמְיָא בְּבִנְיַן הַבֵּית. אָבֵל, אִם אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן, וְכָל שְׁכֵן שְׂאֵם כּוֹנֵתוֹ אֵינָה לְשֵׁם שְׁמַיִם, כִּי אִז שׁוֹרָה הַסְטֵרָא אַחֲרָא (=כַּח הַטּוֹמְאָה) עַל הַבֵּית, חֲלִילָה, וְכָל מִי שִׁיגּוֹר בְּבֵית יִנּוֹק.

וּכְפִי דְבְרֵי הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (תּוֹרֵיעַ נ', מְתוּרְגָם): "מִי שְׁבוּנָה בְּנִין, כְּשִׁמְתַחֲלִיל לְבָנוֹת (אֶת הַבֵּית), צָרִיךְ לּוֹמַר בְּפִיו, כִּי לְעִבּוּדַת הַקִּב"ה הוּא בּוֹנֵה (אֶת בֵּיתוֹ). וְאִז סִיעָתָא דְשִׁמְיָא שׁוֹרָה עָלָיו, וְהַקִּב"ה מְזַמֵּן עָלָיו קְדוּשָׁה, וְקוֹרָא עָלָיו שְׁלוֹם. וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב: 'וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה וּפְקַדְתָּ נֶגֶד וְלֹא תַחֲטָא' (איוב ה', כד). מָהוּ 'וּפְקַדְתָּ נֶגֶד', כְּכַר פְּרִשׁוּהוּ. אָבֵל, 'וּפְקַדְתָּ' (הוּא) לְהַזְכִּיר הַדְּבָרִים בְּפִיו כְּשֶׁהוּא בּוֹנֵה, וְאִז 'וְלֹא תַחֲטָא'... וְאִם אֵינּוּ עוֹשֶׂה כֵּן, הָרִי הַסְטֵרָא אַחֲרָא (=כַּח הַטּוֹמְאָה) שׁוֹרָה בְּבֵיתוֹ. (ו)כָּל שְׁפֹן, שְׁמִי שְׁבוּנָה, וּרְצוֹנוֹ לְדַבְּרִים שְׂאִינָם שֶׁל קְדוּשָׁה, מִשׁוּם שֶׁהוּא מִיַּחַד אֶת בֵּיתוֹ לְסְטֵרָא אַחֲרָא, לְטִמְאָה עֲצָמוֹ – וְדָאִי שֶׁשׁוֹרָה שֵׁם רוּחַ טוֹמְאָה. וְלֹא יֵצֵא הָאָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה, עַד שִׁיעֲנֵשׁ בְּאוֹתוֹ בֵּית. וּמִי שְׁגָר בְּבֵית זֶה יְכוֹל לְהִינּוֹק, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ בֵּית שׁוֹרָה הַסְטֵרָא אַחֲרָא, וּמְזִיקָה (אֶת כָּל) מִי שְׁנִמְצָא בּוֹ".

וַיֵּשׁ לּוֹמַר, שְׁעֵנִין זֶה, שְׁפָתוֹב בַּזֶּהר, רְמוּז בְּכָתוּב (דְּבָרִים כב', ח'): "כִּי תִבְנֶה בֵּית חֵדֶשׁ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגַגְךָ. וְלֹא תִשֵּׂים דְּמַיִם בְּבֵיתְךָ, כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ". שֶׁהֵנָּה, יְדוּעַ מְדַבְּרֵי הָאֲרִיזוֹ"ל ("לִיקוּסֵי תוֹרָה", כִּי תִצֵּא), כִּי "מַעֲקָה" בְּגַמְטְרִיָּה (עִם הַכּוֹלֵל) "גְּבוּרָה", שְׁזֶה דִּינִים וַיִּסּוּרִים. וְאִילוּ "גַּגְךָ" הוּא גְּמַטְרִיָּה 26, שֵׁם הוּי"ה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל רַחֲמִים וְחַסְדִּים. וַיֵּשׁ לּוֹמַר, שְׁכָאֵן רְמוּז הַפְּתוּב "כִּי תִבְנֶה בֵּית חֵדֶשׁ" – כְּאֲשֶׁר תִּרְצֶה לְבָנוֹת בֵּית חֵדֶשׁ, "וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה" – תַּעֲשֶׂה תִיקוֹן לְמִידַת הַ"גְּבוּרָה", שֶׁהִיא מִידַת הַדִּין, כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה לְעוֹרֵר אֶת מִידַת הַגְּבוּרָה/דִּין עַל בְּנֵי הַבֵּית.

וַיֵּשׁ לּוֹמַר שֶׁהַתִּיקוֹן לְזֶה יִהְיֶה עַל-יְדֵי "גַּגְךָ", שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר שֵׁם הוּי"ה (שֵׁם הַרַחֲמִים וְהַחַסְדִּים). עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר "תִּבְנֶה בֵּית חֵדֶשׁ" – תֹּאמַר בְּפִיךָ שְׂרָצוֹנְךָ לְבָנוֹת אֶת בֵּיתְךָ לְשֵׁם ה', וּבְכַךְ מוֹבְטָח לְךָ, שְׁכוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה לֹא יִשְׂרוּ בְּבֵיתְךָ. וְאִם לֹא תַעֲשֶׂה כֵּן, מִמְשִׁיךְ הַפְּתוּב, "תִּשֵּׂים דְּמַיִם בְּבֵיתְךָ". כְּלוֹמַר, אִם לֹא תִבְנֶה אֶת הַבֵּית לְשֵׁם ה', יִכְנַס הַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵיתְךָ, וַיִּגְרוּם לְשִׁפְיֻכוֹת דְּמַיִם, וְ"יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ" – כָּל מִי שִׁדּוֹר בְּבֵית זֶה עָלוּל לְהִינּוֹק שֵׁם רַחֲמָנָא לְיִצְלָן.

וְהֵנָּה, יְדוּעַ מְדַבְּרֵי חו"ל, שְׁכָּל מָה שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לְכַבּוֹד הַקִּב"ה, עוֹשֶׂה הַקִּב"ה לְכַבּוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כְּמוֹ שְׁמִצִּינוּ בְּמִלְחַמַת מִדְּיָן (תְּנַחֲמוּמָא שֵׁם, אוֹת ג'), שֶׁהַקִּב"ה הַדְּגִישׁ, שְׂרָצוֹנוֹ לְנִקּוּם "נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מִהַמְדִּינִים – לְכַבּוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאִילוּ מִשָּׁה רַבְּנוּ הַדְּגִישׁ שְׂרָצוֹנוֹ לְתַת אֶת "נִקְמַת ה'" בְּמִדְּיָן, דְּהֵינּוּ לְכַבּוֹד ה'. וְזֹאת, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה... נִקֵּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדִּינִים". וְאוּלָּם, כְּאֲשֶׁר פָּנָה מִשָּׁה אֶל הָעָם, אָמַר לָהֶם: "הַחֲלִצוּ מֵאִתְכֶם אֲנָשִׁים... לְתַת נִקְמַת ה' בְּמִדְּיָן".

וְכֵן שְׁנִינוּ בְּגַמְטְרָא (בְּרַכּוֹת ו'), כִּי כְּשֵׁם שְׁבַת־פִּילִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּתוּב שְׁבַחוֹ שֶׁל הַקִּב"ה – "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" – כִּךְ בְּתַפְּלִילִין שֶׁל הַקִּב"ה מוֹזְכָּר שְׁבַחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' יז, כא) – "וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ".

לפי זה יש לומר, שאת הענין הזה שבארנו, שהבונה בית חדש צריך להזכיר בתחילת הבניה שהוא בונה את הבית לכבוד ה' ותורתו, למדים אנו מהקב"ה, שהתנהג כך בבריאת העולם והזכיר בתחילת בנין העולם, שהוא בונה את העולם לכבוד עם ישראל, ולכבוד התורה שיקבלו ישראל, ויקימו את מצותיה. ועל-ידי כך שרתה הקדושה בעולם, כדי שיוכלו ישראל לעבוד את ה' ולהדבק בו בעולם הזה.

ואיפה מצינו שהקב"ה אמר שהוא בונה את עולמו לכבוד התורה ולכבודם של ישראל?

ויש לומר, שענין זה רמוז בכתוב: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". והכונה בזה היא כפי שפרש רש"י: "אין המקרא הזה אומר, אלא דרשני, כמו שאמרו חז"ל: בשביל התורה, שנקראת ראשית דרכו' (משלי ח', כב'), ובשביל ישראל, שנקראו ראשית תבואתה' (ירמיה ב', ג)". וזאת, כדי ללמדנו, שבתחילת בריאת העולם הזכיר הקב"ה שהוא בונה את עולמו רק בשביל ישראל, שנקראו ראשית, ולכן פתח את התורה במלה "בראשית". ומכאן, שגם אנחנו חייבים ללכת בדרך של הקב"ה, וכאשר אנו בונים בית חדש צריך להזכיר בתחילת הבנין, שאנו בונים את הבית לכבוד ה' ותורתו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן) ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל

וצריך להבין את פשר הלשון "לאמר" הלא היה האדם לבדו בעולם, ולמי היה עליו להעביר את הדברים? בדרך דרש פירש רבי יחיאל מאיר שפירא ממוגילינצא ואומר בלשון "לאמר" רמזה התורה לעצה המיחסת למרן הבעש"ט שבכל פעם שמתגבר היצר על האדם ומסיתו לעבר על מצות ה' (במצות "עשה או לא תעשה") יאמר בפיו את לשון הפסוק שבו נאמרה המצוה, וכך יעלה בידו לנצחו ולהכריעו.

כפי שכתב ה"נעם אלימלך", ב"צעטיל קטן": "מיד כשיבוא (לאדם) מחשבה רעה מניאוף, יאמר כמה פעמים (את הפסוק) ונשמרת מכל דבר רע' (דברים כג', י), ויהרהר בדרשות חז"ל, שדרשו 'שלא יהרהר אדם ביום, (ו)יבוא לידי טומאה(=קרי) בלילה', ולא יניח חס ושלום לשהות המחשבה הרעה במחשבתו... (או) כשיבוא (מקרה העבירה) חס וחלילה לידו... (כגון) הסתכלות רעה (=אשה בלבוש לא צנוע)... יאמר מיד (את) הפסוק (במדבר טו', לט'): 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ולא יטמא את שכלו חס וחלילה".

הבאור בזה הוא על-פי מה שאומרים חז"ל: בכל מצות התורה יש שתי משמעויות: אזהרה והבטחה. ניקח לדוגמא את הציווי (דברים כג', י) "ונשמרת מכל דבר רע", ודרשו על זה חז"ל, שיהיה האדם "שלא יהרהר... ביום (בתאות אשה), (וכתוצאה מכך) יבוא לידי טומאה(=קרי) בלילה". אולם, באזהרה זו לאדם, שישמור על מחשבותיו, יש כאן גם הבטחה – התורה מבטיחה שאם תרצה ותבחר בכך, אז "ונשמרת מכל דבר רע" – תשמר משמים מכל דבר רע, ולא תבוא לידי הרהור רע. וזהו הסיוע שהקב"ה נותן בתמידות לאיש ישראל, כדי שיוכל להתגבר על יצרו, בבחינת "בראתי יצר רע, בראתי לו תורה (כ)תבלין (=כתרופה)".

ולפי זה מבוארים דברי ה"נעם אלימלך", שכתב ב"צעטיל קטן": "מיד כשיבוא (לאדם) מחשבה רעה מניאוף, יאמר כמה פעמים (את הפסוק) ונשמרת מכל דבר רע... (או) כשיבוא (מקרה העבירה) חס וחלילה לידו... (כגון) הסתכלות רעה (אשה בלבוש לא צנוע)... יאמר מיד (את) הפסוק (במדבר טו', לט'): 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. כיון שעל-ידי אמירת המצוה, כפי שהיא כתובה בתורה הקדושה, מתעוררת ההבטחה שיש בפסוק זה, ואז יוכל האדם לקבל עזרת שמים בשמירת אותה מצוה.

על פי זה פרש הגאון רבי אהרן קרויס ראש ישיבת "שער התלמוד" בויליאמסבורג את אשר אנו מבקשים בתפלת "יהי רצון" המסימת את ברכות השחר: "ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתרגילנו בתורתך. ודבקנו במצותיך. ואל תביאנו לא לידי חטא. ולא לידי עברה ועון", דהיינו, על ידי תרגילנו בתורתך, כשיהיו פסוקי התורה שגורים בפינו, ממילא לא נבוא לידי חטא. ולא לידי עברה ועון, כי בכל פעם שנקלע לנסיון, מיד נאמר את הפסוק המתאים ונצליח להתגבר.

"ויקרא ה' אלהים אל האדם, ויאמר לו - איפה?" (ג', ט)

העיר על-כך האדמו"ר רבי שניאור זלמן מלאדי, מיסד חסידות חב"ד: תורתנו הקדושה היא נצחית, ונאמרה לכל הדורות ולכל אדם ואדם. ואף בפתוב שלפנינו כך הוא: הקב"ה קורא לאדם, בכל מקום שהוא, ובכל שעה מחייו, את הקריאה הגדולה: "איפה?" - התבונן וראה היכן אתה שרוי בשעה זו, ובאיזו מדרגה אתה עומד ברגע זה. וזאת, כיון שהתבוננות זו היא בבחינת סס-חיים ליהודי, שלא ידרוך כל הימים באותו המקום, אלא יעלה בלא הפסק במעלות התורה והיראה. שבת שלום לכל בית ישראל!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר הָאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שבת בראשית"

שַׁבַּת זו, הַבָּאָה עָלֵינוּ לְטוֹבָה, נִקְרָאת "שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית", כְּפִי שֶׁכָּתַב ה' "לְבוּשׁ" (או"ח סימן תרס"ט): "שַׁבַּת שְׂאֲחָרֵי חַג (שְׁמִינֵי עֶצְרַת) נִקְרָא שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית".

כְּדֵי לְהַבִּין אֶת גְּדֹל מַעֲלַת "שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית" בִּיתֵר שְׂאֵת, הֵבֵה נִתְבוּנָן בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, עַל הַפְּתוּב בְּתֵהִלִּים צַב', "מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת": "בְּעֶרְבׁ שַׁבַּת נִבְרָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן. שְׁעָה הָרֵאשׁוֹנָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה (לְפָנַי ה' יִתְפָּרֵךְ). (שְׁעָה) שְׁנִיָּה נִמְלָךְ עִם מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת. (שְׁעָה) הַשְּׁלִישִׁית כְּנֶס (הַקַּב"ה אֶת) אֶפְרוֹ. בְּרִבִיעִית גָּבְלוּ (=יִצְחָר אֶת דְּמוּתוֹ). (שְׁעָה) חֲמִשִּׁית, עָשָׂהּוּ גֶלֶם. (שְׁעָה) שִׁשִּׁית, רָקְמוּ. (שְׁעָה) שְׁבִיעִית, נִפַח בּוֹ נְשָׁמָה. (שְׁעָה) שְׁמִינִית, הִעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. (שְׁעָה) תְּשִׁיעִית, צִוְהוּ (שְׁלֹא לֵאכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת). (שְׁעָה) עֲשִׂירִית חָטָא (הָאָדָם). (שְׁעָה) אַחַת-עֶשְׂרֵה נִידוֹן. (שְׁעָה) שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נִתְגַּרַשׁ (מִגֵּן עֲדָן)...נִכְנָס(ה) הַשַּׁבָּת, פָּנְהוּ מִשָּׁם. וְהָיוּ מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת קוֹרְאִין לוֹ (תְּהִלִּים מ"ט, יג'): 'אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, נִמְשַׁל כְּפַהֲמוֹת נְדָמוֹ...'. בָּא יוֹם שַׁבַּת, נַעֲשֶׂה לוֹ סְנִיגוֹר (לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן), וְאָמַר(ה) (הַשַּׁבָּת) לְפָנַי הַקַּב"ה: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה לֹא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּעוֹלָם, וְבִי אֵתָה מִתְחִילִי? זֹהוּי קְדוּשְׁתִּי וְזֹהוּי מְנוּחַתִּי? (וְקַבַּל הַקַּב"ה אֶת בְּקָשַׁת הַשַּׁבָּת). וְבִשְׁבִיל הַשַּׁבָּת נִצָּל (אָדָם הָרֵאשׁוֹן) מִדִּינָהּ שֶׁל גִּיהֲנוֹם. (ו)כִּיּוֹן שָׂרָאָה אָדָם כּוֹחָה שֶׁל שַׁבַּת, בָּא אָדָם לֹמַר הַמְּנוֹן לַשַּׁבָּת, 'מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת'. אָמַר(ה) לוֹ הַשַּׁבָּת: לִי אֵתָה אוֹמֵר הַמְּנוֹן? אֲנִי וְאֵתָה נֹאמֵר הַמְּנוֹן לַהַקַּב"ה, שְׁנֹאמֵר: 'טוֹב לְהַדוֹת לָה'."

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים, כִּי לוֹא "שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית", שֶׁהַמְּלִיצָה עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, לֹא הָיָה נִשְׂאָר הָאָדָם בְּחַיִּים, אֲלָא הָיָה יוֹרֵשׁ גִּיהֲנוֹם מִיָּד.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבַלִּין עַל הַפְּתוּב בַּתּוֹרָה: "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ". דְּהֵינּוּ, צָרִיךְ לְזַכּוֹר בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת, שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא שֶׁהַמְּלִיצָה עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְהַצִּילָה אוֹתוֹ מִמּוֹת, וּמִדִּינָהּ שֶׁל גִּיהֲנוֹם.

מִכָּאֵן, רָאוּי לְכָל אָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּלִמּוּד תּוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', וּבְזִכּוֹת זֶה יִזְכֶּה, שֶׁהַשַּׁבָּת תִּמְלִיץ טוֹב עָלָיו וְעַל בְּנֵי בֵיתוֹ, וְיוֹשְׁפְעוּ עָלָיו שְׁפַע רַב וּבְרָכוֹת מְלִיךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים, הַקַּב"ה. וְזֹאת, כְּמֹאמְרֵי הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ (תּוֹרָה) ^(ה): "כָּל בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּלִין" (=כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלְמַעְלָה וְשֶׁלְמַטָּה – מְקוֹרָן הוּא מִיוֹם הַשַּׁבָּת). מַעֲתָה יֵשׁ לֹמַר, שְׁמַטְעַם זֶה בְּחָרוּ חוּ"ל לְכַנּוֹת שַׁבַּת זֶה בְּשֵׁם "שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית" – כְּדֵי שְׁנַתֵּן אֶת לִבְנוֹ, לְזַכּוֹר תְּמִיד, כִּי הַשַּׁבָּת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁנִזְכָּרָה בַּתּוֹרָה לְאַחַר בְּרִיאַת הָאָדָם, הִיא זֶה שֶׁהַמְּלִיצָה טוֹב עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְעַל כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַכּוֹלִלוֹת בּוֹ, לְהַצִּילוֹ מִמּוֹת, וּכְדֵי שְׁלֹא יֵרֵד לְבֵאֵר שַׁחַת.

מִכָּאֵן נִשְׁכִּיל לְהַבִּין אֶת הַכּוֹחַ הַנִּפְלָא שֶׁל שַׁבַּת קָדֵשׁ: אִם נִשְׁמֹר עָלֶיהָ כְּרָאוּי, שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת בָּהּ חֲלִילָה מְלֹאכָה, שְׁלֹא לְדַבֵּר בָּהּ דְּבָרֵי חוּל, לְקַדְּשָׁהּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבַעֲבוּדַת הַתְּפִילָה בְּהַתְּרוֹמְמוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְכֵן לַעֲנֹגָה בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה – בְּנֹדָאֵי שְׁתַּמְשִׁיךְ הַשַּׁבָּת לְהַמְּלִיץ טוֹב עָלֵינוּ וְעַל בֵּיתֵנוּ לְפָנַי הַקַּב"ה, שִׁישְׁפִיעַ לָנוּ שְׁפַע בְּרָכָה, הַצִּלָּחָה וְיִשׁוּעָה.

וְעַתָּה, בָּא וְרֵאָה יְסוּד גְּדוֹל שְׁלִמְדָנוּ מִמְּשַׁנְתּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל "אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, הָאוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ב', ג'), שְׁבִשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, בְּרָא ה' יִתְפָּרֵךְ כּוֹחַ וְחַיּוֹת לְעוֹלָם, רַק לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וּבְרֹב חֲכָמָתוֹ יִתְפָּרֵךְ, בְּרָא יוֹם אַחַד שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בְּיוֹם הַזֶּה (בְּיוֹם הַשַּׁבָּת) חוֹזֵר ה' וּמְשַׁפִּיעַ חַיּוֹת לְעוֹלָם כְּלוֹ לְעוֹד שְׁשֶׁה יָמִים. וּבְגִמְרַ שְׁשֶׁת הַיָּמִים, בְּשַׁבַּת שְׁלֹאֲחַר מִכּוֹן, מוֹשְׁפַעַת עוֹד חַיּוֹת לְשֵׁשֶׁת הַיָּמִים הַבָּאִים, וְחוֹזֵר חֲלִילָה עַד סוֹף הַבְּרִיאָה, וְאֵלְמֵלָא יוֹם הַשַּׁבָּת, הָיָה הָעוֹלָם נִחְרַב בְּגִמְרַ שְׁשֶׁת הַיָּמִים, וְחוֹזֵר לְתַהוּ וְבָהוּ.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר ה' "אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ: שֶׁהַחַיּוֹת שְׁנִמְשַׁכְתָּ לְעוֹלָם לְעוֹד שְׁשֶׁה יָמִים, הִיא רַק עַל-יַדֵּי יִשְׂרָאֵל הַשׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת. וּמִיוֹם שֶׁבְּרָא הַקַּב"ה אֶת הָאָדָם, לֹא הָיָה חֶסֶר הָעוֹלָם צְדִיק-יְסוּד-עוֹלָם, שְׁשִׁמְרַ אֶת הַשַּׁבָּת

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" (ב', ז')

על פסוק זה אומר הרמ"א בשלחן ערוך (או"ח סימן ו'): לכן אנו מברכים בברכת "אשר יצר" – "רופא כל בשר ומפליא לעשות". שכן, ה' יתברך מפליא לעשות, בכך שהוא שומר את רוח האדם בקרבו, בתוך גופו הגשמי – וכך, הוא יתברך קושר/מתברך דבר רוחני (=את הנשמה הקדושה) בתוך דבר גשמי (=הגוף). וכל זאת, כי ה' יתברך הוא "רופא כל בשר" (=זוהי הרפואה לבשר הגשמי. שכן, בריאות האדם ורפואתו תלויה בחיבור המופלא של הגוף והנשמה), ורק אם ישמור האדם על חיבור נכון זה של הגוף והנשמה, על-ידי תורה ומצוות, יוכל להיות בריא בגופו, ונשמתו תשתמר (=תישאר) בקרבו.

והנה על האדם, שכלול מגוף ומנשמה, אומרים חז"ל: על הגוף נאמר במפורש שהוא נברא "עפר מן האדמה", וכן שנברא הוא ביום הששי, כמו שכתוב ביום הששי: "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה". אולם על הנשמה נאמר רק: "ויפח באפיו נשמת חיים", ועדין אין אנו יודעים, מהיכן נבראה הנשמה, ומתי (=באיזה יום) נבראה?

על-כך אומרים חז"ל, בספרים הקדושים: הנשמה היא ניצוץ/חלק אלוך ממעל, כמו שכתוב (דברים לב', ט'): "כי חלק ה' עמו", וכן מבואר בספר הקנה "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב', ז'), ופרשו חז"ל: "מאן דנפח – מתוכו הוא דנפח" (=מה שנפח הקב"ה באדם – מתוכו הוא נפח).

נמצאנו למדים מכאן, כי שרש הנשמה הוא חלק אלוך ממעל – כלומר, הקב"ה האציל (=נתן מעצמו) ניצוץ אלקי, ונפח אותו בתוך גוף האדם, ואז "ויהי האדם לנפש חיה". ועדין צריכים אנו באור, באיזה יום מששת ימי בראשית ברא ה' יתברך את ניצוץ אלוקי זה, את הנשמה?

על-כך אומר התנא ריש לקיש, שהנשמה נבראה ביום הראשון, ומביא הוא ראיה לדבריו, על-פי הפתוב: "ורוח אלקים מרחפת על-פני המים", ופרשו חז"ל ש"רוח אלקים" הכונה היא ל"רוחו של המשיח". ולפי גירסת ה"מתנות כהונה", זהו רוחו של אדם הראשון.

מכאן רואים אנו שכל הנשמות נבראו ביום הראשון, שכן נשמת אדם הראשון כוללת את כל הנשמות (גם לפי הגירסה השנייה נכון הדבר, שכן, גם נשמת מלך המשיח כוללת בתוכה את כל הנשמות). אם כך רואים אנו, שמצד הנשמה הקדושה, שהיא חלק אלוך ממעל, נברא האדם ביום הראשון, לפני כל מעשה בראשית, אך מצד הגוף נברא האדם רק ביום הששי, בסוף מעשה הבריאה.

וזהו שאומר דוד המלך (תהילים קלט', ה'): "אחור וקדם צרתני". ולכאורה תמוהים הם דברי דוד המלך, שכן אם "אחור (=בסוף)... צרתני (=יצרת אותי)", איך גם "וקדם (=בתחילה) צרתני"? (=איך גם בסוף וגם בתחילה נוצר האדם?).

אלא – אומר ריש לקיש – "אחור זה יום אחרון, וקדם זה יום הראשון". כלומר, הקב"ה ברא/יצר את האדם מצד הגוף "אחור" (=בסוף לכל מעשה הבריאה), אך מצד הנשמה, הוא בראה "קדם" – קדם לכל מעשה בראשית. ולכך התפון דוד המלך, באומרו: "אחור וקדם צרתני" – "אחור" מצד הגוף, "וקדם" מצד הנשמה.

וממשיך ואומר ריש לקיש: "אם זכה האדם, אומרים לו: אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו (=אם לא זכה), אומרים לו: יתוש קדמך (=נברא לפניך)". ולכאורה, מהי הנפקא מינה (=מה לומדים אנו) אם זכה האדם, או לא זכה? הלא בכל מקרה האדם נברא מצד הנשמה ביום הראשון, ומצד הגוף הוא נברא ביום האחרון לבריאה? אלא, אומרים חכמי ישראל, שפונת ריש לקיש היא ש"אם זכה האדם" – אם זכה הוא את גופו ותאותיו, עד שנכנע הגוף לנשמה הקדושה, והוא (=הגוף) הופך טפל לה (=לנשמה) – אז נחשב כל האדם לנשמה, שהרי

8 היא (=הנשמה) העיקר והיא השולטת, ולכן אומרים לו: "אתה קדמת לכל מעשה בראשית", אתה קדמת לכל הבריאה, והבריאה כלה היא לכבודך.

"ואם לא (זכה האדם)" – לא זכה לזכך את הגוף, ולהכניעו תחת כנפי הנשמה, אלא להיפך: הגוף הוא השולט, וכופה את תאוותיו הבהמיות על האדם, אזי נחשב כל האדם (גם הנשמה) לגוף בהמי, שהרי במצב כזה הגוף הוא השולט והמחליט, ולכן אומרים לאדם כזה: "יתוש קדמך" – אפילו היתוש הקטן נברא לפניך, ומכאן שחשוב הוא יותר ממך.

יהי רצון שנוזפה להשליט את הנשמה הקדושה שקבלנו מה' יתברך, על הגוף ועל תאוותיו, כדי שנוזפה למה שתקנו אנשי כנסת הגדולה בקדושת "כתר": "הן גאלתי אתכם אחרית פראשית להיות לכם לאלקים". הקב"ה מבטיח לנו: "הן גאלתי אתכם" – מתי תזכו לגאולה? רק בתנאי שתגיעו ל"אחרית פראשית" – בתנאי שהגוף, שנברא "אחרית" (=בסוף הבריאה), יזדכך להיות "פראשית" – כמו הנשמה שנבראה בראשית הבריאה. פי אז תתוקן כל הבריאה, ונוזפה לגאולה שלימה – אמן כן יהי רצון. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ותרא האשה כי טוב העץ... ותתן גם לאישה עמה ויאכל" (ג', ו')

רש"י פרש (פסוק כה'): "...לא נתן בו (=באדם הראשון) יצר הרע, עד אכלו מן העץ, ונכנס בו היצר הרע וידע מה בין טוב לרע". תמהו על-כך המפרשים: הפלא ופלא, כיצד רש"י הקדוש אומר "לא נתן בו יצר הרע" – איך יתכן לומר שלפני חטא האדם הראשון לא היה בו יצר רע? הלא אנו רואים שהאדם הראשון עבר על ציווי הקב"ה ואכל מעץ הדעת, ואם לא היה בו היצר הרע, מה אם כן גרם לו למרוד באזהרת ה' יתברך? ועוד אמרו חז"ל, שתכלית בריאת האדם בעולם הגשמי הזה, היא שילחם מלחמת חרמה ביצר הרע המפתהו, כדי לקיים את רצון ה' (כמו שדרשו על הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" – בשני יצריך – ביצר הטוב וביצר הרע). ואם כך הדבר, איך אפשר לומר שבאדם הראשון לא היה יצר הרע, לפני האכילה מעץ הדעת? וכי איזו תכלית ותועלת יש בבריאת אדם שאין בו יצר רע?

אלא, אומרים חז"ל: אין ספק שהקב"ה ברא את האדם עם אפשרות של בחירה בין הטוב ובין הרע, אלא שהיצר הרע היה מחוץ לגוף האדם, בדמות הנחש, ואילו גוף האדם היה קדוש, נקי ונקי, ונמשך רק אחר הצד הטוב. ולפני חטא עץ הדעת, היה פירוד מוחלט בין היצר הרע (הנחש) לבין היצר הטוב (האדם).

אולם לאחר שאכל האדם מפרי עץ הדעת, גרם הוא שהיצר הרע, שהיה חיצוני, נכנס לתוכו, ונתערבבו הטוב והרע בתוך האדם, ונוצר מושג חדש של "יצר הרע" – לא רק "יצר הרע" הפועל מחוץ לגוף ומנסה לפתות מבחוץ, אלא גם "יצר הרע" מסופן יותר, הפועל מבפנים (מתוך האדם עצמו) ומפתהו. דהינו, האדם, בחטאו גרם לכך שיצר הרע החיצוני נכנס לתוכו, ולכן חש עתה, שהוא עצמו (מצד גופו, שנברא נקי ונקי) נמשך עתה לעשות דברים המנוגדים לרצון ה' יתברך.

וזו הסבה שדקדק רש"י בלשונו: "לא נתן בו יצר הרע, עד אכלו מן העץ, ונכנס בו היצר הרע" – כלומר היצר הרע נברא גם הוא על-ידי ה' יתברך, אלא שהיה חיצוני לאדם, ונכנס לתוך תוכו, לתוך גופו הנקי והקדוש של האדם, רק לאחר אכלו מעץ הדעת.

"אעשה לו עזר כנגדו" (ב', יח')

הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ לא שבע נחת מאשתו, שהיתה באה אליו יום יום בטענות שוא ובטרוניות שאין להן שחר. משום כך לא נמנע מלהצליף בה בלשונו החדה והשנונה. פעם אמר רבי נפתלי למקורביו: לפי המסופר בספר "איוב", נטל הקב"ה מאיוב את כל מה שהיה לו – את בניו ובנותיו, ואת כל רכושו הרב. ונשאלת השאלה, מדוע לא לקח ה' יתברך מאיוב גם את אשתו? אלא – השיב רבי נפתלי בדרך היתול (=בבדיחות) – הקב"ה ידע, שעתיד הוא בסוף להכפיל לאיוב את כל מה שלקח ממנו (כמסופר בספר "איוב"), ולהשיב שתי נשים במקום אחת – זהו ענש גדול מדי...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יצאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "בראשית ברא אלהים", אומרים חז"ל, שהטעם שהקב"ה פתח את התורה באות ב' "בראשית", כי בכך בקש הקב"ה ללמדנו על מידת הענוה כמה היא חשובה ויקרה לפניו, שהרי לכאורה היה צריך לפתוח בהזכרת שמו "אלהים ברא בראשית..."

וכפי שכתוב במדרש: "שמעון בן עזאי אומר (תהילים יח, לו): 'וענותך תרבני'. (מלך) בשר ודם מזכיר שמו ואחר-כך שבחו... אבל הקב"ה אינו כן, אלא משברא צורכי עולמו, (ורק) אחר-כך מזכיר שמו: 'בראשית ברא', ואחר-כך 'אלהים'."

ונראה שפשוט הוא, ששמעון בן עזאי התכוון לישוב כאן את הפליאה, מה ראה הקב"ה לפתוח את התורה הקדושה באות ב', באומרו "בראשית ברא...?" שהלא, ראוי היה לפתוח באות א', ולומר "אלהים ברא בראשית...". וכבר עמד על-כך ב"תנא דבי אליהו רבה" (לא): "ומה נשתנה הבי"ת (=האות ב') מכל ה-כ"ב אותיות, שבה ברא הקב"ה את עולמו, שנאמר: 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ?' והלא אין ראוי לומר, אלא 'אלהים ברא בראשית'. ומה תלמוד לומר 'בראשית ברא אלהים? אלא... (שכאן פתחה התורה) תחילה ב-ב', שהוא לשון ברכה, ולא בא'ף בתחילה, שהוא לשון קללה, של ארור."

אולם, לפי רבי שמעון בן עזאי למדנו תירוץ אחר: הקב"ה פתח באות ב' דוקא, כדי ללמדנו על מידת ענותנותו. שהרי, לא רצה לפתוח את התורה בהזכרת שמו, עד שהזכיר תחילה את מעשיו בבריאה. מעתה, יומתק לפי זה לבאר את הכתוב בנגעי הבית (ויקרא יד, לה): "ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית". שכן, שנינו בגמרא (ערכין טז), שאחת הסיבות לבואם של הנגעים היא גסות הרוח. והנה, המתגאה פוגם באות ב' של "בראשית", שבה פתח הקב"ה את התורה, כדי ללמדנו על מידת ענותנותו. וזהו שאומר בעל הבית שלקה בנגעים: "כנגע נראה לי בבית" – נראה לי שבגסות רוחי פגמתי ב"בית" – באות ב' של בראשית.

ועתה, בא וראה חידוש גדול, עד כמה חשובה היא מידת הענוה בעיני הקב"ה, על-פי מה ששנינו בגמרא (ראש השנה לב): "בעשרה מאמרות נברא העולם." (= "מאמר" – כל מקום שנוכרה בו לשון אמירה, כגון: "ויאמר אלהים יהי אור"... "ויאמר אלהים יהי רקיע", וכו'). אולם, מקשה שם הגמרא, ושואלת: הלא אם נבדוק היטב במעשה הבריאה, נראה שיש רק תשע אמירות, ולא עשר! ומיד מתרצת הגמרא קושיה זאת, ואומרת: "בראשית נמי (=גם) מאמר הוא". דהינו, גם הכתוב – "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – הוא גם לשון אמירה, והוא למעשה המאמר הראשון.

והנה, כאשר נבדוק נראה שהמאמר העשירי הוא "ויאמר אלהים נעשה אדם". מכאן יש ללמוד שכמו שגלה לנו הקב"ה במאמר הראשון, "בראשית ברא", את מידת ענותנותו, שהרי כאמור לא פתח בהזכרת שמו "אלקים ברא...". כך, במאמר העשירי, שחותם את מעשה הבריאה, גלה לנו הקב"ה את ענותנותו, שנאמר: "נעשה אדם", בלשון רבים, כפי שפרש רש"י: "נעשה אדם" ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שהאדם הוא בדרמות המלאכים ויתקנאו בו, לפיכך נמלך (הקב"ה) בהן (=במלאכים).

ומזה נשפיל להבין כמה חשובה היא מידת הענוה בעיני ה' יתברך, שפתח וסיים במידת הענוה את עשרת המאמרות שבהם ברא את כל העולמות.

וזהו שרמזו נעים ומירות ישראל, דוד המלך (תהילים קיח, כב): "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו" – "אבן" ראשי תיבות (של שני המאמרות) בראשית נעשה אדם, שבהם גלה הקב"ה את מידת ענותנותו. ועל-כך אמר דוד המלך "אבן מאסו הבונים" – אלו מלכי העולם, הבונים את מלכותם,

שהם מאסו ב"אבן" – במידת הענוה, הרמוזה באבן (מאמרות בראשית נעשה אדם), מפאת גסות רוחם. אולם, אותה אבן "היתה לראש פנה". שהרי, כאן גלה לנו הקב"ה במאמרו אבן (בראשית נעשה אדם) את מידת הענוה, שהיא אבן הפינה שבה ברא הקב"ה את עולמו. וכל זאת "מאת ה' היתה זאת", שהתנהג במידת הענוה שלא לפתוח בהזכרת שמו, ואף התיעץ עם המלאכים בבריאת האדם. "היא נפלאת בעינינו" – פלא גדול הוא בעינינו, שהקב"ה, מלך מלכי המלכים, במקום גדלותו שם אתה מוצא את ענותנותו.

והנה, כאשר נתבונן עוד, נראה, שלא רק בתחילת התורה הקדושה למד אותנו הקב"ה על חשיבות מידת הענוה, אלא גם בסיומה. וזאת, כפי שכתב ה"מגלה עמוקות", על הכתוב "ואתחנן" (אופן ט), וכך גם נפסק להלכה, שכאשר מסיימים לכתוב את ספר התורה, צריך לסיים את שלש התיבות האחרונות "לעיני כל ישראל" באמצע השורה... ומדוע?

אלא, כדי לרמוז לאיש ישראל, שאפילו כבר גמר ללמוד את כל התורה (עם כל המפרשים והמבארים) – תדע נאמנה, שאתה עדין עומד באמצע הדרך, ועדין לא הגעת לתכלית האמיתית.

לפי האמור, יומתק עתה לקשר את סיום התורה הקדושה לתחילתה. שהרי, סיום התורה "לעיני כל ישראל" באמצע השורה בא ללמדנו את מידת הענוה. אך מנין יהיה לנו הכח להתגבר על מידת הגאווה (שהנה הצלחנו לסיים את התורה)? על-כן, פתח הקב"ה את התורה הקדושה "בראשית ברא...". ללמדנו את מידת ענותנותו, בכך שלא פתח בהזכרת שמו יתברך.

ומאחר ונצטוונו להדבק במידותיו של הקב"ה, כמו שכתוב בתורה הקדושה (דברים יא, כב): "לאהבה את ה' אלהיכם... ולדבקה בו", ודרשו חז"ל על פסוק זה, שצריכים להדבק במידותיו של הקב"ה, כלומר: מה הוא חנון ורחום – אף אתה יהיה חנון ורחום! על-כן, צריך להדבק במידת ענותנותו של הקב"ה.

"ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה" (ב', ב')

מטרונה (=גברת נכרית) שאלה את רבי יוסי בר חלפתא: לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו? אמר לה: לששה ימים, כמו שכתוב (שמות לא, יד): "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". אמרה לו: ומה הוא (=הקב"ה) עושה מאותה שעה ועד עכשיו? אמר לה: הקב"ה יושב ומזוג זיווגים – בתו של פלוני לפלוני. אמרה לו: וזוהי אמנותו? אף אני יכולה לעשות כן! יש לי כמה עבדים ושפחות. לשעה קלה (=תוך זמן קצר) אני יכולה לזוג ביניהם. אמר לה: אם קלה היא בעיניך מלאכת הזיווגים, קשה היא לפני הקב"ה פקריעת ים סוף. הלך לו רבי יוסי בר חלפתא.

מה עשתה המטרונה? נטלה אלף עבדים ואלף שפחות, העמידה אותם שורות שורות, ואמרה: פלוני ינשא לפלונית, ופלונית תנשא לפלוני, וזוהי אמנותו? אמרה להם: מה קרה לכם? – זאת אומרת: אינני רוצה באיש זה. וזה אומר: אינני רוצה באשה זו! מיד שלחה והביאה את רבי יוסי בר חלפתא. אמרה לו: אין אלהים כאלהיכם! אמת היא תורתכם! נאה ומשובחת. כל מה שאמרת יפה אמרת!

"לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו" (ב', יח)

מלומד נכרי, שהיה מתרועע עם יהודים, ושלט היטב בלשון הקדש, נודמן פעם לחתונה יהודית, ושמע את מסדר הקידושין קורא בשבע הברכות: "שמח תשמח רעים האהובים, כשמחך יצירך בגן עדן מקדם". שאל האיש את הקרואים, שניצבו על-ידו, בתום טקס החופה: מה פשר ברפת "שמח תשמח", שאתם משמיעים לכל זוג צעיר מתחת לחופה? כלום (=האם) הייתם עם אדם וחוה בגן עדן, ונוכחתם לדעת שהאדם הראשון שמח ביותר עם חוה אשתו?

התערב אחד הקרואים, ואמר לנכרי: בברכה זו טמונה פונה גדולה, והיא (=אותה פונה) ראויה לכל איש ואשה, הנכנסים לחופה: כשם שהאדם הראשון שמח, ללא ספק, באשת חיקו, ולא נתן עיניו ולבו באשה אחרת, שהרי חוה אשתו היתה אחת ויחידה בעולם – כן מאחלים אנו לכל חתן וכלה, הבאים בברית הנישואין, שיוזכו בחייהם לראות תמיד זה את זה, כאילו הם יחידים בעולם כלו, וכתוצאה מכך תשכון בביתם כל הימים אהבה ואהבה, שלום ורעות...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"רבנו של עולם, שמרה נפשי כי חסיד אני"

ידוע מדברי חז"ל, שדוד המלך עליו השלום היה גלגולו ותיקונו של האדם הראשון. שכן, לאחר שחטא אדם ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלף שנות חיים.

אולם, כידוע, אדם הראשון חי רק 930 שנים, פיון שנתן לדוד המלך שבעים שנים מחייו, כמו שמבואר במדרש (במדב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו... נתן לדוד בן ישי – לפי שראוי היה (אדם הראשון) לחיות אלף שנה, שנאמר: 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', (וכן ידוע ש) יומו של הקב"ה (הוא) אלף שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...'"

וכך גם מבואר בזהר הקדוש (ח"א נה', צא' קסח' רמח' מתורגם): "זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם... אמר ר' יצחק: הראה הקב"ה לאדם הראשון את כל הדורות העתידים לבוא לעולם, ואת כל החכמים והמלכים שעתידיים לקום לישראל. פיון שראה (אדם הראשון) את דוד מלך ישראל, שאין לו חיים, אלא עתיד להוליד ולמות תיכף ומיד, אמר אדם להקב"ה: רוצה אני לתת מהשנים שלי לדוד ע' (=70) שנים, וגרע הקב"ה מאדם ע' (=70) שנים, ונתנן לדוד".

ועל-כך שבת דוד את הקב"ה, ואמר בתהילים (ב', ה'): "כי שמחתי ה' בפעלך במעשי ידך ארנן". אמר דוד לה': מי גרם לי שמחה וחיים כדי שאוכל לחיות בעולם? זהו "פעלך" – אדם הראשון, שהוא פעלך ויציר כפיך. ועל-כך, על "מעשי ידך" – אדם הראשון, שנתן לי חיים – אני "ארנן".

והנה, הסיבה שנתן אדם הראשון לדוד את 70 השנים משנותיו היא משום שדוד המלך היה, כאמור, גלגולו של אדם הראשון, וכפי דבריו של האריז"ל (ספר הליקוטים "האויבו"): "ומה שכתוב 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', (הוא) בדוד המלך עליו השלום, שלזה הסיבה היה ראוי להיות נפל, וימת (=ולמות) ביומו (=ביום היולדו), כי היה אדם עצמו. ולולי שנתן לו אדם הראשון (את) שבעים (ה) שנה מימיו, היה מת. ובהיות ששב בתשובה שלמה, ותקן מה שעוה, לא די שלא מת, אלא חי וקיים, כי דוד חי וקיים הוא. ואפילו שנה לא היה (דוד) ישן, כי אם שתין נשמי, כשנת הסוס (=זמן קצר מאד של ששים נשימות סוס), כדי שלא יטעום טעם מיתה, כי השנה היא אחת מששים במיתה. ועוד לא די (=בזה), אלא כי (דוד) יהיה (ה) היפך מאדם הראשון. כי אדם הראשון הביא המות על כל העולם, וכלם מתו. ועל-ידי התיקון יבוא דוד, ויעשה משיח, ויחיה (את) כל המתים. כי זהו אד"ם – אותיות אדם דוד משיח".

כדי להבין את תיקונו הנפלא של דוד המלך, שהיה גלגול אדם הראשון, הבה נתבונן בגמרא על תפילתו של דוד המלך, "שמרה נפשי כי חסיד אני" (תהילים פו', ב'), וכך כתוב שם (ברכות ד'): "לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני, רבי לוי ורבי יצחק, (א)חד אמר: כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות, ואני (קייט, סב') חצות לילה אקום להודות לך'. ואידך (=והשני אמר): כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגדות בכבודם, ואני ידי מלכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה. ולא עוד אלא שכל מה שאני עושה, אני נמלך במפיבשת רבי. ואומר לו, מפביבשת רבי, יפה דנתתי? יפה חיבבתי? יפה זפיתתי? יפה טהרתתי? יפה טמאתי? ולא בשתי... ודוד, היכי קרי לנפשיה (=איך קרא לעצמו) 'חסיד'?... אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, מבטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו. (שכן, פחד הוא) שמא יגרם החטא".

ויצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, איך קרא דוד לעצמו "חסיד" ("שמרה נפשי כי חסיד אני")? והרי ידוע שהיה ענו גדול, ואמר על עצמו (תהילים כב', ז'): "ואנכי תולעת ולא איש".

עוד צריך להבין, מדוע קרא לעצמו דוקא בתואר "חסיד"?

ויש לומר, שהנה שנינו בגמרא (עירובין יח): "רבי מאיר אומר: אדם הראשון, חסיד גדול היה. כיון שראה שנקנסה מיתה על-ידו (על שאכל מעץ הדעת) ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופרש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרזי תאנים (=מין קוצים) על בשרו מאה ושלשים שנה".

ומטעם זה התפלל דוד המלך, ואמר: "שמרה נפשי כי חסיד אני". כלומר, מאחר ואני גלגולו של אדם הראשון, שנקרא "חסיד", וצריך אני לתקן את חטאו, על-כן "שמרה נפשי", שלא אקלקל הפעם, אלא אזכה לתקן את חטאו של אדם הראשון בחיי חיותי.

נמצא אפוא, שמה שקרא דוד לעצמו "חסיד" היה רק מצד שהיתה בו נשמתו של אדם הראשון, שהיה "חסיד גדול". ומה שאמר על עצמו "ואנכי תולעת ולא איש", היה מצד עצמו שהחזיק עצמו לכלום ונתירא אפילו שמה אין לו חלק לעולם הבא, שמה יגרום החטא שלו, ולא יצליח לתקן את פגם אדם הראשון. והנה, כאשר נתבונן בגמרא שהבאנו לעיל (ברכות ד), רואים אנו שדוד המלך מזכיר שלשה דברים שהקפיד במשך ימיו:

א. שהיה קם בחצות הלילה (כפי שכתוב: "חצות לילה אקום להודות לך").

ב. שהיה מלכלך ידיו בדם ובשפיר ובשליה כדי לטהר אשה לבעלה. (כפי שכתוב: "ידי מלכלכות בדם ובשפיר ובשליה כדי לטהר אשה לבעלה").

ג. שהיה מתעצץ עם רבו מפיבשת, אם יפה דן או לא (כפי שכתוב: "אני נמלך במפיבשת רבי, ואומר לו: מפיבשת רבי, יפה דנתי? יפה חיבתי? יפה זפיתי? יפה טהרתי? יפה טמאתי?").

וצריך להבין עמק דברים אלו, מדוע עסק דוד המלך במשך חיי דוקא בשלשה דברים אלו? תחילה, נקדים להביא מה שכותב הגה"ק בעל ה"בני יששכר", בספרו "רגל ישרה" (מערכת א, אות נ), הקדמה נפלאה על האדם הראשון, שבחטא עץ הדעת פגם בשלש אלפיון (=שלש אותיות א'): א' של אדם, א' של אמת, ו-א' של אדני. וכפי לשונו הקדושה: "ומצאתי בספר ילקוט הראובני על התורה (פרשת בראשית, אות תצד) בשם המגלה עמוקות, כי בחטא אדם נחסרו שלשה אלפיון, דהינו א' מן אדם, ו-א' מן אמת, ו-א' מן אדני...". וממשיך ה"בני יששכר", ואומר: "והנה, ידוע (זהר הקדוש, בהר קיא), דהאבות תקנו חטא אדם הראשון, שהיה חטאו (של אדם ראשון) כלול בעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. ואברהם תקן עבודה זרה, במה שמסר עצמו לכבשן האש, יצחק תקן שפיכת דמים במה שפשט את צוארו על גבי המזבח, יעקב תקן גילוי עריות שכן פ"ד(=86) שנה היה, ולא ראה טיפת קרי...".

וממשיך ה"בני יששכר": "והנה נראה לי עוד להעמיק בדבר, הגם שלא קבלתי מרבותי, כי אברהם תקן ה-א' של אדני, במה שלא קבל שום אדנות עליו, רק מסר עצמו על ייחוד אלקי עולם, אדון כל הארץ, וזהו שאמר דניאל (דניאל ט', יז): "למען אדני, ודרשו רז"ל (ברכות ט', יז) 'למען אברהם שקראך אדון...'. יצחק תקן א' של אדם, כי בחסרון ה-א' נשאר אתון (=אותיות) דם, והוא מסר את עצמו לשפוך כמים דמו עבור שמו יתברך. יעקב תקן א' של אמת, כי בחסרון א' נשאר אתון (=אותיות) מ"ת, ויעקב אבינו לא מת (כמו שמוכח בתענית ה'), רק (מ"ב ז', כ) 'תתן אמת ליעקב' והבן, והשם יתברך יראנו נפלאות מתורתו".

נמצאנו למדים מדבריו של הגה"ק, בעל ה"בני יששכר", שבחטא אדם נסתלקו להם שלש האותיות א' מאדם, אמת, אדני ונשאר, דם מת ודין, על-כן באו האבות הקדושים והחלו בתיקון שלש אותיות ה-א', כל אחד לפי דרכו ומידתו.

וצריכים אנו להבין ענין זה איך ולמה נחסרו שלש אלפיון (=שלש אותיות א') של אדם, אמת אדני?

בענין זה מובא בספר "נאמנו מאד", להגה"ק יוסף דאמבראונא זצ"ל (בחלק "שארית יוסף" שקלים), שבמתן תורה נתקן לגמרי הפגם של שלש אותיות א', והם חזרו למקומם. ונרמז הענין בכתוב (שמות לב', טז): "והלחת מעשה אלהים המה", הנה "מעשה אלהים המה" (=551) הם בגמטריה "אדם אמת אדני" (=551).

אלא, שעל-ידי חטא העגל חזר הפגם למקומו ושוב נפלו שלש אותיות א', כנרמז בכתוב "ויפל מן העם ביום ההוא כשלישת אלפי איש", שנפלו שלשה אלפיון (=שלש אותיות א') מאדם, אמת, אדני ונשאר, דם מת ודין. (ומוסיף שם הגה"ק, שמחצית השקל שאנו נותנים היא כנגד דם מת ודין, ולכן "מחצית" (=548) גמטריה דם מת ודין (=548)). וכן, "דם מת ודין" (=548) הוא גמטריה של "פן יחרה אף ה' אלהיך בך" - לומר לך, שעל-ידי

"מחצית" (=548) השקל, אנו מסירים את חרון אף ה' מעלינו. ומעתה יש לומר, שדוד המלך, עליו השלום, בהיותו גלגול ותיקון אדם הראשון, תקן את שלשת האלפיון (=שלש אותיות א'), שנחסרו בחטא אדם הראשון. ולכן, כנגד אות א' שנסתלקה מאמת, ונשארו אותיות "מת", קם בחצות הלילה, כדי שלא ירגיש טעם המיתה, כמו שהבאנו בשם האריז"ל: "ואפילו שנה לא היה (דוד) ישן, כי אם שתין נשמי, כשנת הסוס (=זמן קצר מאד של ששים נשימות סוס), כדי שלא יטעום טעם מיתה, כי השנה היא אחת מששים במיתה". ועל-ידי כך בטל את אותיות "מת", והחזיר את האות א' להיות "אמת". (ויש להוסיף, שמטעם זה עסק דוד בלילה בתורת "אמת", וחיי עולם נטע בתוכנו, כפי שנקרא (ר"ה כה'): "דוד מלך ישראל חי וקיים").

והנה, כדי לתקן את האות א' שנסתלקה מן אדם, ונשארו אותיות "דם", לכלך דוד המלך את ידיו בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה. והביאור לכך הוא על-פי מה ששינינו במדרש תנחומא (נח א'): "כתיב בחוה: 'ותרא האשה כי טוב העץ למאכל... ותתן גם לאישה עמה ויאכל'. גרמה לו למיתה ושפכה את דמו. וכתיב: 'שפך דם האדם - דמו ישפך', (לכן) תשפוך דמה, ותשמור נידתה, כדי שיתכפר לה על דם האדם ששפכה". ולכן, כדי לבטל את פגם הדם שנגרם בחטא עץ הדעת (שגרם לשפיכות דמים בעולם), לכלך דוד המלך את ידיו בדם ובשפיר ובשליא, כדי לטהר אשה לבעלה, שזה היפך חטא עץ הדעת, שגרם לטמא את האשה לבעלה (על-ידי הנידה), והחזיר את האות א' ל"דם", וחזרו אותיות אדם למקומן.

וכדי להחזיר את האות א', שנסתלקה משם אדני, ונשא דין, נמלך דוד המלך במפיבשת רבו בכל דבר, כדי לברר אם דן הוא יפה או לא, כפי שהבאנו, "שכל מה שאני עושה, אני נמלך במפיבשת רבי. ואומר לו, מפיבשת רבי, יפה דנתי? יפה חיבתי? יפה טהרתי? יפה טמאתי?".

וביאור הענין הוא, שכן אדם הראשון לפני שאכל מעץ הדעת חפש לעצמו היתר על-פי דין תורה לאכול מעץ הדעת. ונמצא, שעל-ידי שאכל מעץ הדעת עות את הדין, שהרי הקב"ה, אדון הכל, צוה לא לאכול מעץ הדעת, ועל-ידי כך נסתלקה האות א' משם אדני, ונשא דין. ולכן כדי לתקן ענין זה הקפיד דוד המלך, גלגולו של אדם הראשון, שבכל פסק דין שהוציא היה נמלך קודם עם מפיבשת רבו, כדי לברר אם דן יפה או לא. וזאת, כדי שלא יעות את הדין, כמו שטעה בגלגולו הראשון, כשהיה באדם הראשון, ועל-ידי כך החזיר את האות א' ל-דין, וחזרו אותיות אדני למקומן. וזהו שאמר דוד המלך: רבוננו של עולם, "שמרה נפשי כי חסיד אני".

כלומר, מאחר ואני גלגולו של אדם הראשון, שנקרא "חסיד גדול", ונכשל בחטא עץ הדעת, על-פן שמרה נפשי שלא אקלקל, אלא אזכה בחיי חיותי לתקן את חטא אדם הראשון, שפגם בשלש אלפיון (=שלש אותיות א'): א' של אדם, א' של אמת, ו-א' של אדני. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"בראשית ברא אלהים את השמים... (א', א')

הגאון והמקובל רבי נתן שפירא מקראקא, בעל ה"מגלה עמוקות", ישב כדרכו בקדש במסיבת תלמידים ומקורבים, והיה מסיח עמהם בדברי תורה. לפתע פנה אחד המסובים לרבי נתן, ואמר לו: חכמינו ז"ל הורו לנו כלל גדול: "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא" (=אין דבר שאינו מרומז בתורה). (כלל זה מוסק ממאמרו של רבי יוחנן בתענית, דף ט', ע"א). ואם כך, ילמדנו רבנו, היכן מרומז בתורה המדרש הבא, המובא על-ידי רש"י: לא נברא העולם, אלא בזכות התורה, שנקראת "ראשית". ולא נברא העולם, אלא בזכות צדיקי ישראל, שנקראו "ראשית".

הרפין עצמו רבי נתן לעבר השואל, והשיב לו מיניה וביה: שתי דרשות אלו שדרשו חז"ל על המלה "בראשית" מרומזות בדרך של נוטריקון (=ראשי תיבות) בתחילתה ובסיומה של התורה. במלה "בראשית", הפותחת את התורה, מרומזים ראשי התיבות: בזכות ששים ריבוא ישראל אוהבי תורה. ובמלה "ישראל", המסיימת את התורה, מרומזים ראשי התיבות: יש ששים ריבוא אותיות לתורה. ואכן, כשם שספר התורה, שחסרה בו אות אחת הוא פסול - כך אילו חסרו ישראל אחד מששים ריבוא נפש, שנצטבו במעמד הר סיני - לא היו ראויים, תלילה, לקבלת התורה, והעולם כלו היה חוזר לתהו ובהו.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה, תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו. אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו" (תהילים קמו', ג'-ה) (על פי "אורה של תורה" להרח"ק פינחס פרידמן)

ידוע מדברי חז"ל, שדוד המלך עליו השלום היה גלגולו ותיקונו של האדם הראשון. שכן, לאחר שחטא אדם ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים.

אולם, כידוע, אדם הראשון חי רק 930 שנים, כיון שנתן לדוד המלך שבעים שנים מחייו, כמו שמבואר במדרש (במדב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו... נתן לדוד בן ישי – לפי שראוי היה (אדם הראשון) לחיות אלה שנה, שנאמר: 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', (וכן ידוע ש) יומו של הקב"ה (הוא) אלה שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...'"

וכן כתוב במדרש (ילקוט שמעוני בראשית, רמז מא) "זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם... העביר (הקב"ה) לפניו (=לפני אדם הראשון) כל הדורות. (ו) הראהו (את) דוד, (ש) חיים חקוקין (=נקבעו) לו ג' שעות (בלבד). אמר... אדם הראשון: רבנו של עולם, לא תהא תקנה לזה (=לדוד)? אמר (לו, הקב"ה לאדם): כך עלתה במחשבה לפני. אמר לו (אדם): כמה שני חיי? אמר לו: אלה שנים. אמר לו (אדם): יש מתנה ברקיע? אמר לו: הן. אמר לו: ע' (=70) שנים משנותי יהיו למזל זה. מה עשה אדם? הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקב"ה ומטטרו (=שר הפנים של מעלה) ואדם. אמר אדם: רבנו של עולם... מלכות וזמירות הללו נתונות לו במתנה ע' (=70) שנה, שיחיה ויהיה מזמר לפניך..."

והנה, מבואר במדרש, שפאשר הגיע זמנו של אדם הראשון להיפטר מן העולם (כשהיה בן 930 שנים), טען לפני הקב"ה שימיו הם אלה שנים, ועדין לא הגיע זמנו להיפטר מן העולם הזה. מיד הראה לו הקב"ה את השטר, שהוא עצמו חתם עליו, שבו התחייב הוא להעניק שבעים שנים משנותיו לדוד המלך. כיון שראה אדם הראשון כך, חזר בו, וטען שאין הוא מסכים עתה לתת לדוד המלך את השנים שהבטיח. אמר לו הקב"ה: והרי עתיד לצאת ממך איש צדיק וישר, הלא הוא יעקב אבינו, שעליו נאמר "תתן אמת ליעקב". אם כך עליך לשמור על מידת האמת ולעמוד בהבטחתך, כדי "שלא יהא התלמיד (=יעקב) גדול מהרב (=אדם הראשון)".

ועל-כך אמר הגאון רבי אריה לוי זצ"ל, רמז דוד המלך בכתוב בתהילים: "אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה, תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו. אשרי שאל יעקב בעזרו".

"אל תבטחו בנדיבים" – זהו אדם הראשון, שנתן שבעים שנים משנותיו נדבה לדוד המלך. ומדוע אין לבטוח בנדיבים? כיון ש"תצא רוחו ישוב לאדמתו, ביום ההוא אבדו עשתנתיו" – ביום שתצא רוחו, ויהיה עליו לשוב לאדמתו, הנה, "ביום ההוא אבדו עשתנתיו" – הוא ינסה לחזור בו מהבטחתו. אבל, "אשרי שאל יעקב בעזרו" – הנה, "אל יעקב בעזרו", על-ידי האל (=ה' יתברך), שאמר לאדם הראשון שעתיד יעקב, איש האמת, לצאת ממנו, היה הדבר עזר לדוד, ואדם הראשון הסכים לעמוד בהבטחתו.

"ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא" (א', יא)

במלה "דשא" – היה אומר הגאון רבי אליהו מוילנא – אתה מוצא את ראשי התיבות של המלים: דין, שלום, אמת. בכך מרומזים דברי התנא רבן שמעון בן גמליאל במסכת אבות (א', יח'): "על שלשה דברים העולם עומד: על "הדין" – בזכות משפט צדק של השופטים – ועל "האמת" – בזכות הדבקות באמת ביחסים עם הזולת – ועל "השלום", שבין אדם לחברו, ובין מדינות העולם. (פרפראות לתורה)

"והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן. וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" (ד', ד)

סיפור נפלא על מעלתה של האמונה התמימה, מובא בספרים: אחד מן האנוסים בא מפורטוגל, וקבע את מגוריו

בעיר הקדש צפת. פעם אחת, שמע מאחד מרבני העיר צפת בדרשתו, שדרש מענין "לחם הפנים", שהיה קרב מידי שבת בשבתו בבית המקדש. (ידוע מה שמבואר בזהר הקדוש (תרומה קנג), שמהשלחן שהיה בבית המקדש (שכידוע היה עליו "לחם הפנים"=שנים-עשר לחמים)), נמשכו לישראל ברכות ומזונות לכל שבטי ישראל). והנה, כפי הנראה, אותו רב נאנח בדרשתו והצטער, ואמר: "ועכשיו, בעונותינו הרבים, אין לנו דבר מוכן, כדי שיחול השפע גם על הבלתי מוכן".

אותו אנוס מפורטוגל, ששמע את הדבר, הלך בתום לבבו לביתו, והורה לאשתו שבכל יום ששי תכין לו שתי כפרות לחם, מקמח שנופה 13 פעמים, ושתלוש את הפצק בטירה ובכל מיני יפוי, ושיהיה אפוי היטב בתנור שבבית, משום שהיה רוצה להקריבו לפני היכל ה', אולי יתעשת האלהים לו, ויקבל ויאכל את העולה ההיא. וכאשר בקש, כך עשתה לו אשתו. וכך, בכל יום ששי, היה אותו אנוס לוקח את אותם שתי כפרות הלחם, ומביאן לבית הפנסת, לפני ארון הקדש, ומתפלל ומתחנן לפני ה' יתברך שיקבלם ברצון טוב, ויאכל אותם ויערב לו ויבושם לו, וכיוצא בזה היה מדבר ומתחנן כבן המתחטא לפני אביו, והיה מניח הלחם והולך לו.

והנה, שמש בית הפנסת, שהגיע ביום ששי לסדר את בית הפנסת, ונתקל בשתי כפרות לחם משופחים, שמח על המציאה, ולקחם לביתו, ומאז, בכל יום ששי, היה מגיע לבית הפנסת ולוקח את שתי כפרות הלחם, מבלי דרישה וחקירה מהיכן באו ומי הביאן, והיה אוכל ושמח בהן כשמחה בקציר.

וכל פעם, בשעת תפילת ערבית של שבת, היה אותו אנוס, ירא ה', רץ לבית הפנסת, ומסתכל בארון הקדש, ופיון שלא היה מוצא שם את הלחם, היה שמח שמחה גדולה ורבה בלבו, והיה הולך ואומר לאשתו: "השבח וההודאה לאל, יתברך שמו, כי לא בזה ענות עני, וכבר קבל הלחם ואכלו חם. ולמען השי"ת אל תתירשלי בעשיתם, והזהרי מאד כי הואיל ואין בידינו במה לכבדו, ואנו רואין שלחם זה ערב לו, חובה עלינו לעשות לו נחת רוח בהם!". והיה אותו אנוס הולך ומתמיד בזה זמן מה.

ויהי היום, ויקר מקרה, ואותו רב, שהאנוס הביא את הלחם על-פי הדרשה ששמע ממנו, היה ביום ששי בבית הפנסת, ועמד על הבימה, על מנת להכין את הדרשה, שאמור היה לדרוש למחרת, בשבת, בבית הפנסת. והנה, האיש ההוא בא, כמנהגו הטוב, עם הלחם, התקרב אל היכל הקדש, והתחיל לסדר דבריו ותחינותיו כנהוג. וזאת, מבלי ששם לב לכך שגם הרב נמצא שם, מרוב ההתלהבות והשמחה שהיו לו בעת שהיה מביא את הדורון הזה לפני המקום.

הרב, שהביט בו, ושמע את כל אשר דבר, נבהל ופעס מאד, קרא לאותו אנוס, וגער בו: "שוטה! וכי האלהים שלנו אוכל ושותה? ודאי השמש לוקח את הלחם הזה מידי שבוע. ואתה מאמין וסבור שאלקים הוא המקבלם, וזה עון גדול ליחס גשמיות לבורא יתברך, שאינו גוף, ואין לו דמות הגוף". וכיוצא בזה השמיע באוזניו עוד דברי מוסר, עד שבא השמש, כמנהגו, לקחת את הלחמים. כשהרב ראה אותו, קרא לו, ואמר: "תספר לאיש הזה מדוע באת כעת, ומי לוקח מידי שבוע את שתי הלחם שהוא היה מביא בכל יום ששי?". והשמש הודה ולא בוש.

אותו אנוס, כששמע את הדברים, התחיל בוכה ומתאונן, ובקש מהרב שימחל לו על שטעה בהבנת הדרשה שלו, וחשב לעשות מצוה, ולא עשה, אלא עבירה, לפי דבריו...!

תוך כדי שיחתם, בא שליח מיוחד מאת האר"י הקדוש זצ"ל, וקרא לרב אל האר"י הקדוש בדחיפות. כאשר הגיע הרב, אמר לו האר"י: "צו לביתך, כי מחר, בזמן שבו היית אמור לדרוש, מות תמות, וכבר יצא הפרוץ, והודיע על-כך בשמים!". הרב נבהל מאד מדברי האר"י, ושאלו בפחד: "מה פשעי ומה חטאתי?".

ענה לו האר"י: "שמעתי, שלפי שבטלת את נחת-הרוח שהייתה לקדוש ברוך הוא. משום שמיום שחרב בית המקדש לא הייתה לבורא עולם נחת-רוח כזו, כמו שהייתה לו באותה שעה שהאנוס הזה מפורטוגל היה מביא לו שתי כפרות לחם, בתמימות לבו, ומקריבן לפני היכלו, וסבור היה באמת ובתמים שהשם יתברך קבלם ממנו. ובגלל שבטלת אותו מלהביאם, נגזרה עליך מיתה, ואין שום דרך לבטל את הגזירה".

הלך הרב לביתו, כתב צוואה, ולמחרת, ביום שבת קדש, בשעה שאמור היה לשאת את דרשתו, נפטר לבית עולמו, כאשר אמר לו איש האלהים האר"י: "יהי רצון שנעשה ונקים את תורתו ומצותיו של הבורא יתברך מתוך תמימות ושלמות, ונזכה לעשות בכך נחת-רוח לפני תמיד, ועל-ידי כך הוא יתברך יחיש גאולתנו, וישלח לנו במהרה בימינו את משיח צדקנו, אמן כן יהי רצון.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד')

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית "בְּסִימְנָא טְבָא" כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 17:49

עֲרַשׁ"ק כו' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ט (5.10.18) bnei-zion.com ר"ת 19:29 יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 18:55

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר הָאֱלֹהִים" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הומנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

יְצִיאַר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל" (ג' יב')

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל", פֶּרֶשׁ רִשׁוֹ: "כָּאֵן כָּפַר (הָאָדָם) בְּטוֹבָה". וּמְקוֹר דְּבָרָיו הוּא בְּגִמְרָא (ע"ז ה'): "אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כְּפֹוּי טוֹבָה בְּנֵי כְּפֹוּי טוֹבָה... כְּפֹוּי טוֹבָה הֵם, דְּכַתִּיב (בַּמִּדְבָּר כ"א): 'וַנִּפְשְׁנוּ קֶזְחַ בְּלַחַם הַקְּלוּקָל'. בְּנֵי כְּפֹוּי טוֹבָה, דְּכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית ג'): 'הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל". וְהוֹסִיף שֶׁם רִשׁוֹ וְאָמַר: "אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי, לְשׁוֹן גִּנְאֵי הוּא, שְׁתוּלָה הַקְּלָקְלָה (=אֶת חֲטָא עַץ הַדַּעַת) בְּמִתְנוּתוֹ שֶׁל מְקוֹם (=בְּאִשָּׁה שֶׁנִּתְּן לּוֹ הַקַּב"ה), (וְהוּא עֲשָׂאָה לוֹ) (=לְאָדָם) לַעֲזוֹר". דְּהִינּוּ, שְׂזָה גִנְאֵי לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׁתוּלָה/מֵאֲשִׁים אֶת הַמִּתְנָה/הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְּן לּוֹ הַקַּב"ה בְּחֲטָא עַץ הַדַּעַת, לְמִרְוֹת שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא לוֹ אֶת הָאִשָּׁה לַעֲזוֹר.

וְלְכַאֲוָרָה יִפְלֵא הַדְּבָר מְאֹד. שְׁכֹן, לְכַאֲוָרָה, אָדָם הָרֵאשׁוֹן אָמַר אֶת הָאֱמֶת, שֶׁהָרִי הָאִשָּׁה נִתְּנָה לוֹ מֵעַץ הַדַּעַת וְהוּא אָכַל. וּמִדּוּעַ אִם כֵּךְ הֵאָשִׁימוּ אוֹתוֹ חו"ל בְּכַפִּיּוֹת טוֹבָה?

זֹאת וְעוֹד, הָרִי דְבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים וְקִיָּמִים לַעֲד וְלַעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, וְאֵיךְ נִתְקַיֵּם דְּבַר ה' "אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ"? שֶׁהָרִי לְמַעֲשֶׂה לֹא רַק שֶׁהָאִשָּׁה לֹא הִיְתָה לַעֲזוֹר לְאָדָם, אֲלֵא אֲדַרְבָּה הִיְתָה "כְּנִגְדּוֹ" וְהַכְשִׁילָה אוֹתוֹ בְּעוֹן עַץ הַדַּעַת! אֵךְ הַבִּיאוֹר הָאֱמִיתִי הוּא, שֶׁמֵאֲחֵר וְהַקַּב"ה אָמַר בְּיִצִּירַת הָאִשָּׁה, "אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ", הָרִי בְּרוֹר שֶׁהַקַּב"ה יִצַּר אֶת הָאִשָּׁה עִם תְּכוֹנוֹת שֶׁתְּהִיָּה "עֵזֶר" לְבַעֲלָהּ. וְאוּלָם, בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים רְמַז לּוֹ הַקַּב"ה, שֶׁיְכוּלָה הִיא לְהִיּוֹת גַּם כְּנִגְדּוֹ, כְּפִי שֶׁפֶרֶשׁ רִשׁוֹ: "זָכָה - עֵזֶר. לֹא זָכָה - כְּנִגְדּוֹ לְהִלָּחֵם (בּוֹ)".

וְיֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁעֲנִיָּן זֶה שֶׁל "עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ" הוּא תְלוּי בְּאָדָם עֲצֻמוֹ. שְׁכֹן, אִם יִשְׁתַּדֵּל הוּא לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', תְּהִיָּה לוֹ אִשְׁתּוֹ לַעֲזוֹר, וְתִסְגֵּעַ לוֹ בַּעֲבוּדַת ה'. אֲבָל אִם חֲלִילָה לֹא יִרְצֶה הָאָדָם לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', כִּי אֵז לֹא רַק שֶׁלֹּא תְהִיָּה לוֹ הָאִשָּׁה לַעֲזוֹר, אֲלֵא עוֹד תְּהִיָּה "כְּנִגְדּוֹ", לְקַלְקְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חו"ל בְּגִמְרָא (סִנְהֶדְרִין ק"י): "חֲכָמוֹת נְשִׁים בְּנִתְּנָה בֵּיתָה' (מִשְׁלֵי י"ד) - זֹו אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת, וְאוּלָת בֵּינֵיהֶם תְּהִרְסוּנוֹ - זֹו אִשְׁתּוֹ שֶׁל קַרְחָן".

וְהִנֵּה, מֵאַחֵר וְאָנּוּ רֹאִים שֶׁהָאִשָּׁה שֶׁבְּרָא הַקַּב"ה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה לוֹ "עֵזֶר", לֹא רַק שֶׁלֹּא הִיְתָה לוֹ לַעֲזוֹר, אֲלֵא הִיְתָה "כְּנִגְדּוֹ", וְהַכְשִׁילָה אוֹתוֹ בְּחֲטָא עַץ הַדַּעַת, זֹאת הַהוֹכָחָה הַבְּרוּרָה שֶׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן לֹא הִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּדַת ה'. שְׁכֹן, אִם הִיָּה עוֹמֵד כְּסֻלַּע אֵינֶן לְקַיֵּם אֶת אֲזַהְרַת ה', שֶׁלֹּא לְאָכּוֹל מֵעַץ הַדַּעַת, וְהִיָּה מְחֻזַּק אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמְכִיֵן אוֹתָהּ מֵרֵאשׁ שֶׁלֹּא תִדְבַר עִם הַתְּנַשׁ, כְּדִי שֶׁלֹּא תִפּוֹל בְּרִשְׁתּוֹ, לֹא הִיָּה נִכְשֵׁל בְּחֲטָא הַחֲמוּר שֶׁל אֲכִילָה מֵעַץ הַדַּעַת.

אוּלָם, מֵאַחֵר וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן עֲצֻמוֹ נִפֵּל בְּפִיתוּי הַיֵּצֶר (בְּמִחְשָׁבְתּוֹ) לְאָכּוֹל מֵעַץ הַדַּעַת, זֶה גֵרַם לְכַךְ שֶׁחוּהוּ אִשְׁתּוֹ נִהְפְּכָה לְבַחֲיִנַת "כְּנִגְדּוֹ" לְהַכְשִׁילוֹ.

וְהִנֵּה, מֵאַחֵר וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן לֹא לָקַח אַחֲרֵיּוֹת עַל עֲצֻמוֹ, כְּפִי שֶׁרְאוּי הִיָּה לַעֲשׂוֹת, וְאָמַר לְהַקַּב"ה: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל" - דְּהִינּוּ, נִתְּנָה לִי אִשָּׁה שֶׁהַכְשִׁילָה אוֹתִי - לְכֹן אָמְרוּ חו"ל עֲלֵיו, שֶׁ"כָּאֵן כָּפַר בְּטוֹבָה". וְרְאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן אֶת דְּבָרֵי הַ"צֻמָּח דּוּד" לְהַרְהִיק רַבִּי דוּד מְדִינַת זִיעָא" (בְּרֵאשִׁית): "וְלְאָדָם אָמַר כִּי שְׂמַעַתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ. יֵשׁ לְדַקְדֵּק, וְכִי בְּזָה חֲטָא (הָאָדָם), שֶׁשְׂמַעַתָּ לְקוֹל אִשְׁתּוֹ? הֲלֹא הַחֲטָא הִיָּה שֶׁעֲבַר עַל צִוּוּי ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִיָּה לוֹ (=לְהַקַּב"ה) לוֹמֵר, 'כִּי לֹא שְׂמַעַתָּ לְקוֹלִי. וְנִרְאֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רְמַז בְּזָה לִיצִיר כְּפִיו (=הָאָדָם) מוֹסֵר הַשְּׂפָל, וְאָמַר לוֹ: הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי בְּרֵאשִׁית לֹאִישׁ שִׁיְהִיָּה 'מִשְׁפִּיעַ', וְהָאִשָּׁה שֶׁתְּהִיָּה בְּבַחֲיִנַת 'מְקַבֵּל'. וְאִיָּה (=אִיפָּה) חוֹכְמַתְךָ שְׂאֵמַרְתָּ 'הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדֵי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל? וְנַעֲשִׂיתָ אֶתָּה הַ'מְקַבֵּל', וְהַפְּכָתָּ (אֶת) הַצִּיּוֹנוֹרוֹת. וְעִבְרִיָה גוֹרְרַת עִבְרִיָה, שֶׁאֲכַלְתָּ מֶה שְׂאֵסְרַתִּי. וְזֶה 'כִּי שְׂמַעַתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ' - זֶה חֲטָא קָל, אֵךְ מְזָה נִגְרַר חֲטָא גְדוֹל שֶׁל - וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֹאמַר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. וְלִזְאֵת יִרְאֶה כָּל אֶחָד לְהִישָׁמֵר גַּם מִחֲטָא קָל, לְמַעַן יְהִיָּה שְׁלָם עִם ה' כֹּן יְהִי רְצוֹן".

וּבִאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים הוּא עַל-פִּי מֶה שֶׁשְׁנִינּוּ בְּגִמְרָא (קִידוּשִׁין כ"ט), שֶׁרַק הָאֲנָשִׁים חֲבִיבִים בְּמִצְוֹת תְּלֻמוּד תּוֹרָה, אֲבָל נְשִׁים פְּטוּרוֹת. וְנִלְמַד דְּבַר זֶה מֵהַפְּתוּב (דְּבָרִים י', י"ט): "וְלִמְדַתְּם אֶת בְּנֵיכֶם", וְדָרְשׁוּ חו"ל: "בְּנֵיכֶם וְלֹא בְּנֹתֵיכֶם".

הִנֵּה כִּי כֹן, מֵאַחֵר וְהַנְּשִׁים פְּטוּרוֹת מְלִימוּד תּוֹרָה, הָרִי בְרוֹר כִּי הַבַּעַל הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה צָרִיךְ לְלַמְּדָה וְלְהַשְׁפִּיעַ לָהּ דַּעַת תּוֹרָה, כְּדִי שֶׁתִּדְּעַ כְּדַת מֶה לַעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג לְפִי דְרָכֵי הַתּוֹרָה.

וְאָכֹן, כֵּךְ בְּרָא הַקַּב"ה אֶת הָאָדָם, שֶׁהָאִישׁ יְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת "מִשְׁפִּיעַ" דַּעַת תּוֹרָה לְאִשְׁתּוֹ, וְהָאִשָּׁה תְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת "מְקַבֵּל" לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ כְּדַת מֶה לַעֲשׂוֹת.

וְלָכֵן, אִם הִיּוּ אָדָם וְחוּהוּ נוֹהֲגִים כֵּךְ, שֶׁהָאָדָם הִיָּה מִשְׁפִּיעַ וּמְלַמֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ מֵרֵאשׁ לַעֲמוֹד אֵינֶן כְּנִגְדּוֹ הַתְּנַשׁ, וְלֹא לְהִכְנִס עִמוֹ אִפְלוֹ בְּדְבָרִים, בְּוָדָאֵי שֶׁלֹּא הִיְתָה הָאִשָּׁה נוֹפְלַת בְּרִשְׁתּוֹ שֶׁל הַתְּנַשׁ הַקְּדוּמוֹנִי.

אוּלָם, כְּאֵמוֹר, טַעַם הָאָדָם כֵּךְ שֶׁלֹּא הִיָּה בְּבַחֲיִנַת "מִשְׁפִּיעַ", לְלַמֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עַל-פִּי הַתּוֹרָה, אֲלֵא "הַפְּדָה אֶת הַצִּיּוֹנוֹרוֹת" (=לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת "מְקַבֵּל" מֵאִשְׁתּוֹ, וְלֹא "מִשְׁפִּיעַ" לְאִשְׁתּוֹ). וּבְכַךְ, בְּהִנְהִיָּה זֹו, פֶּגַם הָאָדָם בְּתַכְלִית

הבריאה שהאיש צריך להשפיע מתורתו לאשתו. ומאחר ועבירה גוררת עבירה, **חטא** ואכל מעץ הדעת. וזהו שהוכיח הקב"ה את האדם הראשון על שתיים רעות אשר עשה: א. "כי שמעת לקול אשתי" כבר מתחילה, במקום להיות בבחינת "משפיע" - להשמיע את קול התורה לאשתי, ללמדה דעת תורה, היית בבחינת "מקבל", ושמעת לקול עצת אשתי. ב. רעה שניה, הנה, על-ידי עבירה גוררת עבירה, "ותאכל מן העץ אשר צויתיד לאמר לא תאכל ממנו". כלומר, בגלל ששמעת בעצתה, **נכשלת** ואכלת מעץ הדעת.

ומעתה נשכיל להבין את דברי חז"ל, שאמרו על אדם הראשון שהוא כפוי טובה, שהרי הקב"ה ברא לו אשה כדי שתהיה "עזר" לסיע לו בעבודת ה'. ואם היה בוחר להילחם כנגד הנחש הקדמוני, האשה הייתה מסיעת לו בכך. אולם, האדם בעצמו נפל ברשת היצר (במחשבה), ונתקם אצלו "לא זכה - **כנגדו**" - שהאשה הייתה כנגדו, להכשילו **בחטא** עץ הדעת. על-כן, איך העז אדם הראשון להטיח בפני הקב"ה, ולומר, "האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכלתי"? ומכאן הוכיחו חז"ל, ש"כאן כבר בטובה".

ונראה להוסיף כאן תבלין, על-פי מה שכתב ה"יערות דבש" (חלק א', דרוש א'), על הכתוב בגמרא (ברכות יז): אמר ליה רב לרבי חייא: נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים לעולם הבא?). ענה לו רבי חייא: "באקרויי בנייהו לבי פנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הכנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם).

וגיש לנו לתמוה על שאלתו של רב, "נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים?). שהרי יש בידין הרבה מצות ומעשים טובים, מכיון שהנשים חייבות במצות "עשה" שאין הזמן גרמא, ובכל מצות "לא תעשה". אלא, שהביאור הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (קידושין ל:): "אמר להם הקב"ה לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו **תורה** תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידי".

הנה, מבואר מכאן, שאי-אפשר לנצח את **יצר הרע**, אלא רק על-ידי לימוד **התורה**. ולכן, לפי זה יש לנו לשאול, איך יש בכח הנשים לנצח את **יצר הרע**? והלא, בידיהן, הנשים פטורות מלימוד תורה. כפי שמובא בגמרא (קידושין כט:): "ולמדתם אתם את בניכם". (וודשו חז"ל, ממה שכתוב "את בניכם") - (משמע מכאן) ולא (את) בנותיכם".

וזהו ששאל רב את רבי חייא: "נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים?). כלומר, באיזו זכות יש בכח הנשים לנצח את יצר הרע? שהרי, אין בידין את ה"תבלין" (=לימוד התורה) כנגד היצר.

על-כך השיב לו רבי חייא: "באקרויי בנייהו לבי פנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן" (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הכנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם) כלומר, על-ידי שהנשים מסיעות לבעליהן ולבניהן לעסוק בתורה, יש להן חלק בתורה של תבעל, וכאילו הן עצמן עסקו בתורה. ובכח תורה זו יש לאשה את היכולת להתגבר על **היצר הרע** שלה.

מכל זה נמצאנו למדים, שהאשה יכולה להתגבר על יצרה, רק על-ידי **תורתו** של בעלה! ומעתה יאירו עינינו להבין ביתר שאת את דברי ה"צמח דוד", האומר, ששרש **חטא** אדם הראשון היה "כי שמעת לקול אשתי". דהיינו, שהנפילה ברשת **היצר** הייתה כיון שהאדם היה בבחינת "**מקבל**" ולא "משפיע". שכן, אם היה **משפיע** מתורתו לחוה (והיא הייתה מקבלת ממנו), אזי היא הייתה יכולה להתגבר על **הנחש**, בכח תורת בעלה. אבל, כאמור, מכיון שהאדם לא היה בבחינת "משפיע", אלא בבחינת "**מקבל**" מאשתו, לא יכולה הייתה חוה להתגבר על **הנחש הערמומי**, כיון שלא היה לה את כח **תורת** בעלה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (א', ה') ("תורת הפרשה")

ידוע לכל, שאצלנו, עם ישראל, היום מתחיל מהלילה שלפניו, כלומר היממה מורכבת מלילה, ואחר-כך יום. ואילו אצל הגויים - להיפך, היממה שלהם מורכבת מיום ואחר-כך לילה. ומדוע כך הדבר? אומרים על כך חכמי ישראל: הלילה מסמל חשך ואפלה, צרות ויסורים, דינים ופורענויות. ואילו היום מסמל אורה ושמחה, ישועה ונחמה. ולכן אצל אומות העולם, תחילה זורח להם היום, כי מאושרים הם בעולם הזה, כי הוא אצלם העיקר, אך סופם "לילה" - אימה וחשכה שתיפול עליהם בעתיד בגיהנום, כי דרך רשעים אפלה. ואילו אצל ישראל הדבר הפוך: הם בתחילה שרויים בגלות וביסורים, בקדרות ובאפלה, אולם בסוף יזרח להם היום. וזהו שאמרו חז"ל (בראשית רבה סו', ה'): "רשעים - תחילתם שלוה, וסופם ייסורים. וצדיקים - תחילתם ייסורים, וסופם שלוה".

ובענין זה מסופר על רבי משה מפשורסק, שהלך באחד מימי החורף לטבול במקוה טהרה לפני התפילה, ואחד מילדיו אתו. כשהגיע למקום ראה שמרוב קור, המקוה פלו מלא גושי קרח. אך הוא לא נכנע. בכל כחו התאזר בעז ותעצומות, ירד וטבל, עלה והתנגב. משניגש גם בנו הצעיר לטבול, בעקבות אביו, והנה, אך הכניס את רגליו לתוך המים הקפואים, התחיל לקרוא: "אוי! אוי!" ונרתע לאחוריו. אך לבסוף גם הוא, חגר בעז מותניו, התגבר, וירד וטבל במקוה. בצאתו מהטבילה עלה והתנגב ונתחמם מעט, והרגיש הנאה וקורת-רוח, והתחיל לקרוא: "אה! אה!" מתוך הנאה ושמחה. נענה אביו, ואמר לו: ראה בני חביבי, מה ההבדל בין עוברי עבירה לבין עושי מצוה: עוברי עבירה אומרים תחילה "אה!" (בהנאה), ולבסוף אומרים "אוי!" (בכאב), ואילו עושי מצוה אומרים "אוי!" בתחילה, ו"אה!" בסוף... **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

כניסת השבת: 17:49

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יצאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

bnei-zion.com

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18)

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו'... רבי יוחנן אומר: זו אשתו". (י"א וְהָיָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְחִיק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

בענין האשה, שהיא "עזר כנגדו (=כנגד הבעל)", צריכים אנו לדעת, שכפאשר שולט יצר הרע באשה, הרי זאת לא אשמת האשה, אלא אשמת הבעל, כפי שנבאר להלן.

הנה, על הכתוב במשלי (טז', ז'), "ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישלם אתו", בארו חז"ל ואמרו: "אויביו" – זאת אשתו! כפי שמובא במדרש (בראשית רבה נד'): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו'... רבי יוחנן אומר: זו אשתו".

ויש לנו כאן לתמוה על חז"ל, מדוע מכנים את אשתו של האדם בתאר "אויביו"? הלא האשה נבראה כדי להיות עזר לבעלה, כפי שכתוב: "ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו".

ונראה לי שבכל זה, על-פי מה שכתב ה"יערות דבש" (חלק א', דרוש א'), על הכתוב בגמרא (ברכות יז'): אמר ליה רב לרבי חיאי: נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים לעולם הבא?). ענה לו רבי חיאי: "באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הפנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם).

ויש לנו לתמוה על שאלתו של רב, "נשים, במאי זכין?" (=במה זוכות הנשים?). שהרי יש בידין הרבה מצות ומעשים טובים, מכיון שהנשים חייבות במצות "עשה" שאין הזמן גרמא, ובכל מצות "לא תעשה".

אלא, שהביאור הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (קידושין ל'): "אמר להם הקב"ה לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה (כ)תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידי".

הנה, מבואר מכאן, שאי-אפשר לנצח את יצר הרע, אלא רק על-ידי לימוד התורה. ולכן, לפי זה יש לנו לשאול, איך יש בכח הנשים לנצח את יצר הרע? והלא, כידוע, הנשים פטורות מלימוד תורה. כפי שמובא בגמרא (קידושין כט'): "ולמדתם אתם את בניכם". (ודרשו חז"ל, ממה שכתוב 'את בניכם') – (משמע מכאן) ולא (את) בנותיכם".

וזהו ששאל רב את רבי חיאי: "נשים, במאי זכין?" (=במה זוכות הנשים?). כלומר, באיזו זכות יש בכח הנשים לנצח את יצר הרע? שהרי, אין בידין את ה"תבלין" (=לימוד התורה) כנגד היצר.

על-כך השיב לו רבי חיאי: "באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן" (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הפנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם).

כלומר, על-ידי שהנשים מסיעות לבעליהן ולבניהן לעסוק בתורה, יש להן חלק בתורה של הבעל, וכאילו הן עצמן עסקו בתורה. ובכח תורה זו יש לאשה את היכולת להתגבר על היצר הרע שלה.

מכל זה נמצאנו למדים, שהאשה יכולה להתגבר על יצרה, רק על-ידי תורתו של בעלה!

ענין זה פותח לנו פתח להבין את פונת חז"ל, האומרים בגמרא (יבמות סב'): "...השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה". שכן, יש לנו לשאול, מדוע אין האדם יכול ללמוד תורה כראוי, ללא האשה?

אלא, צריך לדעת, שדרכו של היצר הרע היא לפתות את האדם, שהוא בתכלית השלימות בתורה ובעבודת ה'. ועל-כן מנסה היצר בכל כוחו להגדיל בעיני האדם את עסק תורתו, עד שנדמה לאדם שהוא הוגה בתורה יומם ולילה, ואין דומה ושני לו בעולם.

אם כן, איך יכול האדם לדעת, שהיצר "עובד עליו", ומסמא לו את העיניים? אולם, לפי דברי ה"יערות דבש", מצינו מבחן אמיתי, שבו יוכל האדם לבחון, האם הוא עוסק בתורה כראוי, או חלילה לא.

שְׁהֵנָה, לְמִדְנֹה, שֶׁהָאִשָּׁה יְכוּלָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרָהּ רַק עַל-יְדֵי תוֹרָתוֹ שֶׁל בְּעֵלָהּ. עַל-כֵּן, אִם הָאִשָּׁה הִיא עֹזֵר לְבִעְלָהּ, וְהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה' מִתּוֹךְ הִרְחַבְת הַדַּעַת, סִימָן יָפֵה הוּא לְבַעַל, שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי, שֶׁהָרִי, אֵין הָאִשָּׁה מְפָרִיעָה לוֹ, בְּהִיּוֹתָהּ מִתְגַּבְּרַת עַל יְצָרָהּ.

אָבֵל, אִם הָאִשָּׁה הִיא כְּנִגְדוֹ, לְהִילָחֵם בּוֹ כָּל הַזְּמָן, וְהִיא אֵינָנָה מְסִיעַת לְבִעְלָהּ לְעִסוֹק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי, סִימָן הוּא שֶׁהַבְּעַל מְצַד עֲצָמוֹ אֵינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי. עַל-כֵּן אֵין לְאִשְׁתּוֹ אֵת הַכֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרָהּ, הַמְּפַתָּה אוֹתָהּ לְהַפְרִיעַ לוֹ בְּעִבּוּדַת ה'.

וְזֶהוּ מָה שֶׁפָּרֵשׁ רַש"י: "עֹזֵר כְּנִגְדוֹ, זָכָה - עֹזֵר. לֹא זָכָה - כְּנִגְדוֹ, לְהִילָחֵם (בו)".

מַעֲתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל: "הַשְּׂרׁוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׂרׁוּי בְּלֹא תוֹרָה". שֶׁהָרִי, בְּלֵי אִשָּׁה אֵין לְבַעַל אֵת הַמְּבַחֵן לְדַעַת, אִם הוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי, אוֹ חֲלִילָהּ לֹא.

עַל-פִּי זֶה יוֹמְתֵק לָנוּ גַם לְהִבִּין מָה שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ". כְּלוֹמֵר, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם לְבִדּוֹ, בְּלֹא אִשָּׁה, אֵין הוּא יְכוּל לְזַכּוֹת לְהַשְׁגוֹת הַתוֹרָה, הַנִּקְרָאת טוֹב, כְּמֵאֲמַר חו"ל (בְּרִכּוֹת ה'): "אֵין טוֹב - אֶלֶּא תוֹרָה". לְכֵן, הָעֲצָה הַיְעוּצָה הִיא - "אֶעֱשֶׂה לוֹ עֹזֵר כְּנִגְדּוֹ". כְּלוֹמֵר, אִם זָכָה לְעִסוֹק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי, כִּי אִזּוֹ יֵשׁ לְאִשְׁתּוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרָהּ, וְהִיא עֹזֵר לוֹ, שֶׁיִּמְשִׁיךְ בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה' שְׁלוֹ. אָבֵל, אִם "לֹא זָכָה" - שֶׁאֵין הוּא לוֹמֵד תוֹרָה כְּרֵאוּי, כִּי אִזּוֹ, הָאִשָּׁה, בְּעַל כּוֹרְחָהּ, הִיא כְּנִגְדּוֹ, לְהִילָחֵם בּוֹ. וְזֹאת, מְכִינֵן שֶׁאֵין לָהּ אֵת כֹּחַ תוֹרָתוֹ שֶׁל הַבְּעַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרָהּ.

לְפִי זֶה נִמְצָא, שְׁגַם אִשָּׁה, שֶׁהִיא "כְּנִגְדּוֹ" (=כְּנִגְדַּת בְּעֵלָהּ), הִיא טוֹב לוֹ. שְׂפָן, עַל-יְדֵי זֶה הוּא (=הַבְּעַל) יוֹכֵל לְבַחֹן אִם תוֹרָתוֹ הִיא כְּרֵאוּי אוֹ לֹא.

וְעַל-כֵּן, יָפֵה אָמַר הַכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֹזֵר כְּנִגְדּוֹ". שְׂפָן, עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַמְּצָבִים, אִם הָאִשָּׁה הִיא "עֹזֵר" אוֹ "כְּנִגְדּוֹ", יוֹכֵל הַבְּעַל לְדַעַת אֵת מְצָב תוֹרָתוֹ, בְּלֵי שֶׁהַיְצָר יִסְמָא אוֹתוֹ, אֵת עֵינֵי שְׂכּוֹלוֹ, בְּדַמְיוֹנוֹת שְׂוֹא, שֶׁהוּא גְדוֹל בְּתוֹרָהּ.

וְעַתָּה, יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֵת הַכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ: "בְּרִצּוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבֵיו יִשְׁלָם אֹתוֹ... רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: ("אוֹיְבֵיו") זֶה אִשְׁתּוֹ". כִּי בְּאֵמַת, הַיְצָר מְפַתָּה אֵת הָאִשָּׁה, לְהִיּוֹת אוֹיֵב לְבִעְלָהּ וּלְהִתְנַגֵּד לוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכֵל הַבְּעַל לְעַבֹד אֵת ה' כְּרֵאוּי. אוֹלָם, "בְּרִצּוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ" - כַּאֲשֶׁר הָאִישׁ/הַבְּעַל, כָּל דְּרָכָיו הֵם "רִצּוֹת (ב)ה" - רוּצָה בָּהּ, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּרֵאוּי - אִזִּי יֵשׁ גַּם לְאִשָּׁה כֹּחַ לְנַצַּח אֵת הַיְצָר, וּמִמִּילָא תִּשְׁלָם אִתּוֹ וְתִהְיֶה לוֹ לְעֹזֵר.

"וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי... " (ב', ב')

פַּעַם בָּאוּ לְרַבֵּי אֱלִיהוּ חַיִּים מִיִּזְל (אַחַד הַרְבַּנִּים הַנּוֹדְעִים בְּעִיר לודוֹ בְּפוֹלִין, בְּסוֹף הַמַּעֲרָה הַקּוֹדֶמֶת), וְאָמְרוּ לוֹ, שֶׁאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל חָחַל לְפַתּוּחַ אֵת בֵּית מִסְחָרוֹ בַּשַּׁבָּת בְּאֶחָד מִפְּרָבְרֵי הָעִיר.

הָרַב הִישִׁישׁ הַחּוּזֵר קִמְעָה, אֵךְ לֹא הִשִּׁיב דְּבַר בְּאוֹתוֹ מְעַמֵּד. אוֹלָם, בַּשַּׁבָּת שֶׁלֹּאחַר מִכֵּן, בַּשְּׁעוֹת הַבִּקּוּר הַמוֹקְדָמוֹת, שָׁלַח לְהוֹדִיעַ לְבֵית מִדְרָשׁוֹ, שֶׁלֹּא יִמְתִּינּוּ לוֹ לְתַפִּילַת הַבִּקּוּר.

הָרַב יָצָא מִבֵּיתוֹ, כִּשְׁהוּא עֲטוּף בְּטַלִּיתוֹ, וּפְסָע לְעֵבֵר הַחֲנוּת שֶׁל אוֹתוֹ פּוֹרֵץ-גְּדָר, שֶׁחָחַל מְחַלֵּל אֵת הַשַּׁבָּת בְּפִרְהוּסָהּ (=לְעֵינֵי-כָל, בְּגָלוּי). כִּשְׁהִגִּיעַ לְמָקוֹם, שָׁאֵל כִּסָּא מֵאֶחָד הַשְּׂכָנִים, וְהִתְיָשַׁב לְיָד פֶּתַח הַחֲנוּת, כִּשְׁהוּא מְעִין בְּסִפֵּר שֶׁהִבִּיא עִמּוֹ.

כַּעֲבוּר שְׁעָה קָלָה הִגִּיעַ בְּעַל הַחֲנוּת לְמָקוֹם, וּכְשֶׁרָאָה אֵת רַב הָעִיר יוֹשֵׁב בְּפֶתַח בֵּית מִסְחָרוֹ, נִרְתַּע מִלְּפַתּוּחַ אֵת דְּלַתוֹת הַחֲנוּת, כִּי אָמַר בְּלִבּוֹ: "וְדָאֵי יֵשׁ בְּקִרְבַּת מָקוֹם בְּרִית מִילָהּ, וְהָרַב הוֹזְמָן לְשִׁמּוּשׁ בָּהּ סְנַדְקָא. יַעֲשֶׂה, אִפּוּא, הָרַב אֵת מִצְוֹתוֹ וַיִּשׁוּב לְבֵיתוֹ, וְאַחֵר-כֵּן אֶפְתַּח אֵת הַחֲנוּת".

אוֹלָם, מִשְׁעַבְרָה שְׁעָה, וְעוֹד שְׁעָה, וְהָרַב נִשְׂאָר יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, וְלֹא מִשׁ(=זוֹ) מְמַקּוֹמוֹ, חָחַל בְּעַל הַחֲנוּת לְהִבִּין בְּשִׁל מָה רָאָה הָרַב מִיִּזְל לְבּוֹא מִבֵּיתוֹ, וְלִשְׁבַּת בְּמָקוֹם זֶה. וְכִינּוֹן שֶׁהָרַב הָיָה חָבִיב וּמְקוּבָּל עַל כָּל יְהוּדֵי הָעִיר, וְאֶפְּיֵלוֹ הַמוֹפְקָרִים שֶׁבְּמוֹפְקָרִים רָחֲשׁוּ לוֹ כְּבוֹד רַב - לֹא יְכוּל הָיָה אוֹתוֹ חֲנוּנִי לְעַמּוּד בְּצַעֲרוֹ שֶׁל הָרַב הַיְשִׁישׁ, הַיּוֹשֵׁב זֶה שְׁעוֹת אַחַדוֹת בְּרַחוּבָה שֶׁל עִיר, בְּלֵי לְטַעוֹם דְּבַר. נִתְקַרַב הַחֲנוּנִי בְּהִיסוּס-מָה אֵל הָרַב, וְאָמַר: "יֵלֶךְ גַּא רַבְנּוֹ לְבֵיתוֹ, וַיִּסְעַד אֵת לְבוֹ, וְאִנִּי מְבַטִּיחוֹ, בְּכָל הַיְקָר וְהַקְדוּשׁ לִי, שֶׁמִּפְּאַן וְהַלְאָה, תִּהְיֶה חֲנוּתִי סְגוּרָה בַּשַּׁבָּת עַל מְנַעוּל וּבְרִיתוֹ!

רַבֵּי אֱלִיהוּ חַיִּים לֹא הִשִּׁיב דְּבַר לְאוֹתוֹ חֲנוּנִי, וְרַק הִטִּיל בּוֹ מִבְּט שֶׁל תוֹדָה, וְהַחֵל פּוֹסַע לְאִטּוֹ לְעֵבֵר בֵּיתוֹ. וְאִמְנָם, קִיָּם אוֹתוֹ הַחֲנוּנִי אֵת הַבְּטָחָתוֹ לְרַב, וּמֵאוֹתָהּ שַׁבָּת וְהַלְאָה, נִשְׂאָרָה חֲנוּתוֹ נְעוּלָה מְדֵי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּתוֹ, כִּפִּי שֶׁנִּהְגּוֹ כָּל שְׂאָר יְהוּדֵי לודוֹ בַּיָּמִים הָהֵם, וּמַעֲשָׂהוּ שֶׁל הָרַב מִיִּזְל הָיָה לְשִׁיתָהּ הַבְּרִיּוֹת בְּעִיר יָמִים רַבִּים.

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעֶבֶד אֶת הָאֲדָמָה" (ב' ה')

על הכתוב, "וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח", פִּרְשׁ רש"י: "כְּשֶׁנִּגְמְרָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם בַּיּוֹם (ה) שְׁשִׁי, קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא (ה) אָדָם, וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה עֲדִין לֹא יִצְמַח". ומדוע? מָה עֵיכֵב אֶת הָעֶשֶׂב שִׁיִּצְמַח? ומִפְרֵשׁ רש"י: "כִּי לֹא הִמְטִיר... (ה' גֶּשֶׁם)!. וְמָה טַעַם לֹא הִמְטִיר (ה' גֶּשֶׁם)? לְפִי שֶׁ-אָדָם אֵין לְעֶבֶד אֶת הָאֲדָמָה, וְאֵין מִכִּיר בְּטוֹבָתָן שֶׁל גִּשְׁמִים. וְכִשְׁפָּא אָדָם, וַיִּדַּע שֶׁהֵם צוֹרֵךְ לְעוֹלָם, הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וַיִּרְדּוּ, וַיִּצְמַחוּ הָאֵילָנוֹת וְהַדְּשָׁאִים".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מִכָּאן דָּבָר נִפְלָא! הִנֵּה, לְמִרוֹת שְׁהַבְרִיאָה כְּלָה נִשְׁלָמָה, וְכָתוּב "וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד", לְמִרוֹת זֹאת לֹא יִרְדּוּ גִשְׁמִים שְׁכָל קִיּוֹם הָעוֹלָם וְחַיּוֹתוֹ תְּלוּיִים בָּהֶם. ומדוע? כִּי חִסְרָה תְּפִילַת הָאָדָם, הַמִּכִּיר בְּטוֹבָתָן, שֶׁכֵּן רַק כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל לְפָנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם עַל הַגִּשְׁמִים, רַק אִזּוֹ הֵם יוֹרְדִים, כְּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת הַבְּרִיאָה כְּלָה.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר רַבְּנוּ יוֹסֵף חַיִּים, בְּעַל ה"בן איש חי", שְׁמַהוּת הָאָדָם הִיא תְּפִילָה, וּבְלִי תְּפִילָה אֵין הוּא כְּלוּם! וְזֹאת, כִּינּוֹן שְׁצוֹרְכֵי הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת הֵן כֹּה רַבּוֹת, עַד שֶׁהָאָדָם בְּעֶצְמוֹ לֹא יִכּוֹל לְהַשִּׁיג כְּלוּם. וְלִכֵּן תְּמִיד צָרִיךְ הוּא לְהַרִים עֵינָיו לְמָרוֹם בְּתְּפִילָה וּלְבַקֵּשׁ.

וְלִכֵּן אוֹמֵר הַתּוֹרָה, כְּשֶׁחִסְרָה תְּפִילָה אִזּוֹ "וְאָדָם אֵין". כְּלוּמָר בְּלִי תְּפִילָה אֵין הוּא נִחְשָׁב לְאָדָם, וְהוּא בְּבַחֲיַנַּת "אֵין!" שְׁכֵן, כְּאִמּוֹר, כָּל מַהוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לְבַקֵּשׁ/לְהַתְּפַלֵּל, כְּפִי שְׁאִמֵּר דּוֹד הַמֶּלֶךְ "וְאֵנִי תְּפִילָה". וּבְאִמַּת, כְּאֲשֶׁר נִבְדּוֹק מָה הַמַּהוּת/הַתְּכֵן/הַמִּילּוּי שֶׁל "אָדָם", נִמְצָא שֶׁהוּא תְּפִילָה. הֵא כִּיִּצְדָּ? הִנֵּה, אוֹתוֹת הַמִּילּוּי שֶׁל "אָדָם" – אֵלֶּף דָּלֶת מֵם – הֵם "מִתְּפַלֵּל". (מְסוּמָנוֹת בְּאִפּוֹר).

"הֵמֵן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְבַלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶת" (ג' יא')

חז"ל שוֹאֲלִים בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת חוֹלִין (קל"ט): "הֵמֵן (צוֹרֵר הַיְהוּדִים) מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין?" וְתִשׁוּבָתָהּ הִיא, שֶׁהֵמֵן רְמוּז בְּכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ג', יא) "הֵמֵן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְבַלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶת".

וְלִכְאוֹרָה צְרִיכִים לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שְׁכֵן, מִדּוּעַ כֹּה חָשׁוּב לְדַעַת הֵיכֵן רְמוּז הֵמֵן בְּתוֹרָה? זֹאת וְעוֹד, וְכִי אִם כְּתוּב "הֵמֵן הָעֵץ" זֶהוּ כְּבָר רְמוּז לְהֵמֵן הָרָשָׁע? (וְהָרִי גַם כְּתוּב: "הֵמֵן הַסַּלַּע הַזֶּה נּוֹצֵא לָכֶם מַיִם", וּמִדּוּעַ לֹא הִזְכִּירָה זֹאת הַגְּמָרָא?)

הַמְּגִיד הַירוּשְׁלָמִי הַנוֹדֵעַ הַגַּה"צ רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זִיע"א הֵבִיא תִירוּץ מְתוּק מְאֹד עַל-כֶּף! הִנֵּה, הַמְּגִילָה מְתַאֲרֶת אֶת הֵמֵן כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּשִׂיא תְּפִאֲרָתוֹ – הַמֶּלֶךְ נִשְׂאוֹ עַל כָּל שְׁרָיו וְעַבְדָּיו, כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בְּכָל מְאֹה וְעֹשְׂרִים וְשִׁבְעַת מְדִינּוֹת הַמֶּלֶךְ, וְאֵין אִישׁ נִכְבָּד מִמֶּנּוּ. וְאִף הַמֶּלֶכָה אֶסְתֵּר עוֹשֶׂה מִשְׁתָּה רַק לְכַבוֹדוֹ. וְהִנֵּה, לְמִרוֹת כָּל זֹאת, כְּשֶׁהֵמֵן יוֹצֵא מִהַמִּשְׁתָּה, וְרוֹאֶה שְׁמַרְדֵּכִי לֹא קָם וְלֹא זָע מִפְּנָיו, הוּא מִתְּמַלֵּא חֲמָה. חוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אוֹסֵף אֶת כָּל אוֹהֲבָיו וּמְפָרְיוֹ, מְפָרֵט בְּאוֹזְנֵיהֶם אֶת "וַיִּסְפֵּר לָהֶם הֵמֵן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ", וּמִיָּד אַחַר-כֵּן מְכַרִּיז (ה', יג): "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לִי"...

וְלִמְקָרָא הַדְּבָרִים מִתְּעוֹרֶרֶת פְּלִיאָה – כִּיִּצְד הֵמֵן יִכּוֹל לְחוּשׁ שְׁכָל הַכְּבוֹד וְהַיִּקָּר שִׁישׁ לוֹ אֵינֶם שְׁוִים מְאוּמָה, רַק בְּגִלְלַת יְהוּדִי אֶחָד שְׁלֹא מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ? הֵאֵם עַל מַעַט הַכְּבוֹד שֶׁנִּגְרַע מִמֶּנּוּ יָקוּם אוֹ יִפּוֹל עַל כָּל הַכְּבוֹד שְׁחוּלְקִים לוֹ הָאֲנָשִׁים בְּמְאֹה עֹשְׂרִים וְשִׁבְעַת מְדִינּוֹת!?

וְעַל-כֶּף שוֹאֲלֶת הַגְּמָרָא: "הֵמֵן מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין?" – הֵיכֵן רְמוּזָה בְּתוֹרָה תְּכוּנָה מְשׁוּנָה שְׁפֹזוּ, שְׁעַל חִסְרוֹן שֶׁל דָּבָר אֶחָד מִתִּיחִסִּים לְהַכֵּל כְּאִילוֹ לֹא שׁוּה כְּלוּם!

וְתִשׁוּבַת הַגְּמָרָא הִיא: "הֵמֵן הָעֵץ" – שְׁרֵשׁ תְּכוּנָה זֹה, שְׁמַצִּינוּ אֶצֶל הֵמֵן צוֹרֵר הַיְהוּדִים, הַתְּגַלָּה כְּבָר בְּהִנְהַגַּת אָדָם

הראשון, וממילא הוא קים בטבע בני האדם בכלל.

ומה מצינו אצל אדם הראשון? בגן עדן נטע ה' "כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן". אפילו "עץ החיים" נמצא בתוך הגן, והקב"ה מתיר לאדם הראשון לאכול מכל עצי הגן, מלבד מעץ אחד – עץ הדעת טוב ורע. והנה איסור זה גורם לאדם הראשון לחוש ש'וכל זה איננו שוה לי' – הוא מתאוה לאכול דוקא מעץ הדעת. למה? כי זהו תפקידו של היצר הרע – לטעת בלב האדם את התחושה, שמה שחסר לו הוא העיקר. האדם אינו מסתפק במה שיש לו, אלא משתוקק דוקא למה שעדין לא השיג. לא די לו במותר לו, אלא הוא מתאוה דוקא למה שנאסר עליו... ולכן, כשרוצה הגמרא לדעת מנין מגיעה להמן פזו תכונה רעה, מסיקה הגמרא: "המן העץ" – אצל אדם הראשון כבר ראינו זאת.

"ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה" (אותיות נפל) (ו' ז')

הרה"ג ר' יוסף שינברגר שליט"א אומר: פ"ר"ס ר"ת פ"רס וי"סיה סין. שאילו השלש הולכות יחד נגד אדום (=ארה"ב) כפי שרואים בימינו. וכן הוסיף ששמע מהרב לוין זצ"ל שהיה מזקני חסידי קרלין, שהוא שמע מהאדמו"ר הינוקא מקרלין זצ"ל (הפרנקפורטר) שהיה בעל רוח הקדש. והיה מהיחידים שצפו את השואה הרבה שנים קודם. והוא אמר שסין תחריב את ניו יורק פריז לונדון. ר"ת נפ"ל בתוך שלש דקות. ורמז על-כך הכתוב: (בראשית כה' יח') : "על פני כל אחיו נפל" (וזאת הוא אמר לפני מאה שנה בטרם נודע בעולם על פצצות אטום).

ולפי זה יתכן מאד שגזרת המילה בניו יורק תכליתה להבריח את היהודים ממקום הסכנה (והוסיף הרה"ג ר' שלמה רייסקין שליט"א שהעיר ניו יורק מרומזת בדילוג ט"ו(=15) אותיות בפסוקים (יחזקאל פרק ז' ד) 'ולא תחוס עיני עליך ולא אחמול כל דרכיך עליך אתן ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם כי אני יהוה. כה אמר אדני הוי"ה רעה אחת רעה הנה באה קץ בא בא הקץ הקיץ אליך הנה באה".

"ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" (ב' א')

על גדל מעלת קדושת ה"קידוש על היין" – שבו אנו מכריזים, "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וכו'", שבכך אנו מראים כי מאמינים אנחנו שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש – נוכל להבין מהסיפור המופלא הבא: היה זה לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר הפוחות הנאציים ימ"ש, בפיקודו של הגנרל רומל, הגיעו כמעט עד לשערי ארץ ישראל. אלפי תינוקות של בית רבן התאספו ליד שריד בית מקדשנו לאמירת תהילים, לשפוד שיח ותחינה לפני ריבון העולמים, כדי שיושיע את העם היושב בציון מידי המרצחים. גם בבית מדרשו של הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהל זיע"א הורגשה בשבת ההיא חרדה גדולה. הרבי, שהתפרסם ברוב גדלותו, פרישותו וחסידותו, קדש כבר על היין, והתכוון לגשת לסעודת השבת. באותו רגע נגשו אליו המשמשים בקדש, ואמרו לו שהגרמנים מצויים כבר בשערי ארץ ישראל. תגובתו של הרבי היתה: "מדוע לא אמרתם לי זאת לפני הקידוש?". תמהו הגבאים, ולא הבינו על מה רומזים דבריו הקדושים. ואז הסביר להם הרבי, ואמר במתק שפתיו: "הרי אמרו חז"ל (שבת קיט'): 'כל המתפלל בערב שבת, ואומר 'ויכלו', מעלה עליו הפתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וממילא חלים כאן כל דיני השותפות. ואם הייתם אומרים לי את זה לפני הקידוש, הייתי יכול לפעול אצל ה"שותף" ביתר שאת..."

מיד לאחר מכן הלך למקוה טהרה, שם טבל כדרכו בקדש, וכשיצא אמר: "רואה אני שהגרמנים לא יכנסו בשערי ירושלים!". וכך אכן היה. בנסי נסים ירושלים נושעה מאויביה... לאחר מכן הסביר הרבי את ענין ה"שותפות" בין ישראל להקב"ה בענין השבת. שהרי מי ששומר שבת מפרסם את אמונת האלקים בעולם, וכאילו מכריז קבל כל יושבי תבל, שהעולם נברא בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש. וכמו שמלך מעריך ומוקיר טובה עצומה למי שמפרסם את גדולתו וגבורתו, כך גם מלך מלכי המלכים מתחשב מאד בדעתו של מי שעושה להפצת אמונתו. משל למלך שבנה ארמון פלא על אי בודד, ובא אוהבו וצלם את הארמון מכל צדדיו, והפיץ את התמונות ברבים, כדי להראות את גדולתו של המלך ואת חוכמתו. בכך הופך האוהב שהוא לשותפו של המלך. זה כוחו וזו גדולתו של האומר "ויכלו" ומפרסם את אלקותו יתברך...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

ר"ת 19:29 יציאת השבת: 18:55

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הומנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו"

כתוב בגמרא (נידה לא): "...שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו - אביו מזריע הלבן, שממנו (נוצרים) עצמות וגידים וצפרננים, ומח שפראשו ולבן שבעין. אמו מזרעת אדם, שממנו (נוצרים) עור ובשר ושערות ושחור שבעין. והקדוש-ברוך-הוא נותן בו רוח ונשמה..."

וצריך להבין ענין זה, והלא ברור לכל יציר חי, שהקב"ה הוא זה שפרא את האדם - גם את הגוף וגם את הנשמה - וכמו שאנו אומרים בנוסח הסליחות "הנשמה לך והגוף פעלך". שהרי, מי יכול לברוא בכוחות עצמו אפילו גרגיר אחד של חול?

וכבר אמרו חז"ל (בראשית רבה יד, ט): "(ש)על כל נשימה ונשימה שהאדם נושם, (הוא) צריך לקלס (=להלל) לבורא, מאי טעמא (=ומדוע)? (שכן, כתוב) 'כל הנשמה תהלל יה'. (אל תקרא 'כל הנשמה', אלא) 'כל הנשימה תהלל יה'". אם כן, איך יעלה על הדעת, שלשה שותפים יש ביצירת האדם? הלא אין האדם מסוגל לנשום אפילו נשימה אחת בכוחות עצמו. וכל שכן שאינו מסוגל ליצור את גוף הולד בכוחות עצמו. אם כן, איך אמרו חז"ל: "שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו"?

אלא, שהבאור הוא, שהקב"ה, בגדל ענותנותו, מחשיב את האב ואת האם כאילו הם שותפים לו ביצירת הולד, והם כפיכול נותנים לאדם את הגוף החומרי.

אם כן, צריכים אנו להבין עמק ענין זה: מדוע מחשיב הקב"ה את האב והאם כשותפים לו ביצירתו של האדם? ויש לומר שזהו חסד גדול ונפלא שעשה הקב"ה עמנו, להחשיב את האב והאם כשותפים שלו, כפיכול, ליצירת הצאצאים. שכן, כידוע להורים יש אחריות גדולה וכבדה לחנך את צאצאיהם לתורה ולעבודת ה'. וכבר אמרו חז"ל (סופה נו), על מרים בת בילגה, שהיתה ממשפחת כהנים, והמירה את דתה. וכאשר שמעו חכמים דבר זה קנסו את כל משמרת הכהנים של משפחתה, שלא יוכלו לבוא לבית המקדש. ותמהו שם חז"ל, מדוע קנסו את כל משמרת הכהנים על דבר מרים בת בילגה שחטאה? וכפי לשון הגמרא "משום ברתא קנסינן ליה לדידיה?" (=בגלל הבת צריכים אנו לקנוס את ההורים?). ומתריך שם אב"י, ואומר: "אין. כדאמרי אינשי: שותא דינוקא בשוקא, או דאבוה או דאימיה" (=כן. כיון שמה שהתינוק מדבר בשוק, הוא מחינוך האב או מחינוך האם). לפי זה יחרד האדם, ותפל עליו אימתה ופחד, איך מסוגלים ההורים, שהם רק קרוצי-חמר, לקבל אחריות כזאת, לגדל את צאצאיהם כראוי, כדת וכדין, לתורה, למצות ולמעשים טובים.

ולכן, התירוץ הוא, שמטעם זה עשה הקב"ה את עצמו כפיכול שותף עם ההורים ביצירת הולד. שכן, כשיש להורים שותף כמו הקב"ה, שהוא כל-יכול, הם מתחזקים ברוחם ומקבלים עידוד מכך. שהרי, בודאי שעל שותף כזה אפשר לסמוך, שיסיע להם בגידול ובחינוך הילדים.

ויש לומר, שזהו מה שכתוב בגמרא (כתובות יז), על "רבי יהודה בר אלעאי, שהיה נוטל בד של הדס, ומרקד לפני הפלה, ואמר: 'פלה נאה וחסודה'. (ואילו) רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת". ופרש רש"י, שהיה רב שמואל רוקד עם שלשה הדסים, 'ש'לש בדין זורק (למעלה)...".

וצריכים אנו להבין, מה רצה רב שמואל לרמוז לנו בזריקת שלשת ההדסים, כשהיה מרקד לפני הפלה? ויש לומר, כי כאשר החתן והפלה מתבוננים על תכלית הנישואין, שהיא קיום מצות פרו ורבו, בלידת בנים ובנות, הנה, בנקל יוכלו לבוא לידי עצבות מול האחריות הגדולה והכבדה המוטלת עליהם. על-כן, כדי לחזק את רוחם, היה רב שמואל מרקד לפניהם עם שלשה הדסים, כדי להזכיר להם, שישנם שלשה שותפים ביצירת האדם - הקב"ה, אביו ואמו. אם כן, עם שותף כמו הקב"ה יוכלו בנקל לגדל את צאצאיהם לתורה ולמעשים טובים. על-פי יסוד זה יאיר לנו להבין מה שכתוב בבריאת האדם (בראשית א, כו): "ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו

כדמותנו". וידועה תמיתה חז"ל על הכתוב **"נעשה"**, שהוא לשון רבים, שהרי הקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, והוא לבדו ברא את האדם. אלא, שתמצו המפרשים, שרצה הקב"ה ללמדנו בכך את מידת הענוה, שיהא הגדול נמלך בקטן. דהינו, שהקב"ה נמלך עם המלאכים לפני יצירת האדם.

אולם ה"ישמח משה" (בראשית) תרץ, שהקב"ה אמר לנשמת האדם (לפני פניסתה לגוף): **"נעשה אדם"**. כלומר, אני ואני, ביחד, נעשה ונשלים את האדם שבה. (שכן, פידוע, הקב"ה ברא את האדם חסר, כדי שישלים את עצמו על-ידי תורה ומעשים טובים).

ומעתה יש לומר, שהקב"ה אמר לנשמת אדם וחיה, קדם שנבראו בעולם הזה, **"נעשה אדם"** - כלומר, אני ואתם, בשותפות, נעשה אדם, על-ידי שתקומו מצות פרו ורבו. ובכך רצה הקב"ה לחזק את האדם בסיוע הגדול שיסיע לו בגידול ובחינוך צאצאיהם לתורה ולעבודת ה'.

וזהו שרמז החכם מכל אדם, באומרו (קהלת ד', ט'): **"טובים השנים מן האחד, אשר יש להם שכר טוב בעמלם"**. כלומר, מתי **"טובים השנים"**, שהם האב והאם, ויצליחו בחינוך צאצאיהם? רק **"מן האחד"** - רק כאשר יזכרו תמיד שהם מקבלים שפע קדש וסיוע **"מן האחד"** - הוא יחידו של עולם, הקב"ה, שעשה עצמו שותף עם ההורים בחינוך צאצאיהם. (על פי **"אורה של תורה"** להרה"ק פיינחס פרידמן)

"עפגף" ראשי תיבות **"עץ פרי עשה פרי"** (א' יא')

על הכתוב בפרשת הבריא: **"ויאמר אלהים: תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי... ויהי כן: ותוצא הארץ... עץ עשה פרי".** ופרש רש"י, שהבורא יתברך צוה על הארץ להוציא **"עץ פרי עשה פרי"**. כלומר, שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי. אולם הארץ לא עשתה כן, אלא **"ותוצא הארץ... עץ עשה פרי"**. כלומר, הארץ שנתה מצויי תבורא, והוציאה רק **"עץ עשה פרי"**, ולא **"עץ פרי עשה פרי"** (= שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי).

וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע חטאה הארץ וזקא בשנינו זה, ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"** (= שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי)?

ויש לומר, שהנה, תכלית הבריא היא, **שיקדש** האדם את **גופו החומרי**, שהוא בבחינת **"עץ השדה"** (כי האדם עץ השדה), עד שיהיה **הגוף מאיר** כמו **הנשמה** הקדושה שבקרבו, וזהו **"עץ פרי עשה פרי"**. דהינו, **הגוף**, שהוא **"הגזע"**, יזדכך, ויהיה כטעם **"הפרי"** - כמו **הנשמה**.

ולכן, אומר ה"אובה ישראל", הסיבה שנתה הארץ וזקא **בחטא** זה, ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"**, היתה כדי שיוכל האדם להצדיק את עצמו, ולעשות תשובה על חטאיו, באומרו כי מה **שחטא**, הוא רק מחמת **שגופו** נברא עפר מן האדמה. ומכיון שהארץ שנתה ממה שצוה הבורא, זה מה שגם גרם לאדם **לחטוא**.

(ואכן, מבואר בספרים הקדושים, שחטא קדמון זה של האדמה, ששנתה מצויי הבורא יתברך, הוא שרש לכל החטאים של המין האנושי. ועל זה אנו נתלים ואומרים בתפילות הנזמרים הנזמרים: "אבינו מלכנו, זכור כי עפר אנחנו" - אבינו שבשמים, זכר שאתה בראת אותנו עפר מן האדמה. ומאחר והיא שנתה ממה שצוית אותה, גרם הדבר לכך שגם אנחנו שנינו מרצונך, וחטאנו לפניך, ואם כך - רחם עלינו).

מכל זה נמצא, שפדי לתקן את פגם האדמה, ששנתה ולא הוציאה **"עץ פרי עשה פרי"**, צריך האדם **לקדש ולזכך** את **גופו**, כך שיהיה **מאיר** כמו **הנשמה** (שזהו ענין **"עץ פרי עשה פרי"** - שהגוף, שהוא **"הגזע"**, יהיה **"כטעם"** (= כמו) הנשמה הקדושה).

והנה, ידוע מהספרים הקדושים, שמה שברא הקב"ה את האדם עם שתי עיניים, הוא כדי לרמוז לו, שבני אמת הוא צריך להסתכל איך לעבוד את ה' **ברוחניות** - בתורה ובמצות. ובני השגה הוא צריך להסתכל איך לעבוד את ה' **בגשמיות**, כדי לקדש ולזכך את הגוף, עד שיאיר כמו **הנשמה** הקדושה.

וזהו שאומר החכם מכל אדם: **"עיניך לנכח יביטוי"**. כלומר, שתי עיניך נבראו כדי לרמוז לך שתשתמש עם העיניים לעבודת ה': עין אחת להסתכל איך לעבוד את ה' בעניני רוחניות, ובני השגה להסתכל איך לעבוד את ה' בעניני גשמיות. ועל-ידי כך: **"ועפעפיך יישרו נגדך"** - **"עפגף"** ראשי תיבות **"עץ פרי עשה פרי"** - תגיע למדרגת **"עץ פרי עשה פרי"** - לקדש את הגוף, שיאיר כאור הנשמה. ומוסיף שלמה המלך ואומר, שענין זה של **"עיניך ועפעפיך"**, תמיד יהיה **לנגדך** (יישרו נגדך), כיון שזוהי תכלית עבודת האדם בעולם הזה. (ראה בהרחבה בספר **"בני ציון"**, חומש "שמות" עמ' 13)

ויבא אלהים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (במדבר רבה כתוב: "והנה טוב מאד" - זה יצר הרע) (א', לא')

פעם שאל חסיד אחד את ה"חפץ חיים", מה לעשות ליצרו הרע שאינו נותן לו מנוחה? השיב לו ה"חפץ חיים", שהיצר הרע הוא לטובתו של האדם, שאלמלא היצר הרע לא היתה שום תכלית לבריא האדם. וכשם שהמטוטלת שבשעון פועלת על-ידי שיש בה שני כחות מנוגדים זה לזה, האחד מושך לצד אחד והשני לצד שפנגד, ועל-ידי כך הגלגלים והמחוגים מסתובבים, וכך הכל ביחד יוצר את השעון. וכך גם האדם - יצרו הטוב מושך לצד הטוב ויצרו הרע מושכו לרע. וכשהוא זוכר את בוראו, ומתאמץ להתגבר על היצר הרע, על-ידי כך הוא נוחר עולם הבא, ולפי גדל הצער - כן גדל השכר.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הומנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם... ויסגר בשר תחתנה... ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה"

על הכתוב (ב' כא): "ויסגר בשר תחתנה", כתוב במדרש (בראשית רבה יז, ו'): "אמר רבי חנינא, בריה דרבי מאיר: מתחילת הספר (=בראשית) ועד פאן (=עד המלה 'ויסגר'), אין כתיב **סמך** (האות ס). פיון שנבראת (האשה) – נברא **שטן** עמה". ופרשו חז"ל, שהאות **ס**, המופיעה במלה "ויסגר", רומזת על ה-**ס"מ**, הוא **השטן**. ועל-כן דרשו, שכיון שברא הקב"ה את האשה, כמו שכתוב "ויסגר בשר תחתנה" – כך גם נברא ה-**ס"מ**, הוא **השטן**, עמה.

וצריך להבין ענין זה. שהרי, הקב"ה ברא את האשה לטובת האדם, כדי שתהיה לו לעזר, כמו שכתוב: "ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו". אם כך, מדוע נברא **השטן** עם האשה? שהרי, לכאורה זהו גנאי לאשה...

נראה לבאר ענין זה על-פי מה שכתב הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בקונטרס "ליקוטי מאמרים" (אות י, "ולכן אמר"), על-פי מה שאמרו חז"ל (קידושין ל'): "**יצרו** של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו – אינו יכול לו" (=ליצר הרע). וצריך להבין, איך הקב"ה עוזר לאדם?

אלא, שהעזרה היא על-ידי שברא לו את האשה, כמו שכתוב: "אעשה לו (=לאדם) עזר כנגדו" (=כנגד היצר הרע). ולכך התכוננו חז"ל, באומרים "ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו". דהיינו, אם לא היה הקב"ה "עוזרו" נותן עזר לאדם, את האשה – "אינו יכול לו" (=ליצר הרע) – לא היה מצליח האדם להתגבר על היצר.

ויש לבאר ענין זה על-פי מה ששנינו במסכת יבמות (ס"ב, ע"ב): "כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה ובלא טובה. ובמערכבא (=כינוי לארץ ישראל, שהיא ממערב לבבל) אמרו, שהוא שרוי בלא תורה".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע אין האדם יכול לעסוק ולזכות לתורה הקדושה, בלי אשה? על-כך עונים חז"ל בגמרא (יומא עב'): "יראת ה' טהורה עומדת לעד". אמר רבי חנינא: זה הלומד תורה בטרהה. (ומאי היא (טהרה)? נושא אשה, ואחר-כך, לומד תורה".

הנה, מבואר מכאן, שאי-אפשר שתתקיים התורה אצל האדם, ושתהיה "עומדת לעד" – אלא רק לאחר שהוא נושא אשה, שאז הוא יכול ללמוד תורה בקדושה וטרהה, ללא הרהורי אשה. ועל-כן יפה אמרו חז"ל: "ובמערכבא אמרו (על כל אדם שאין לו אשה), שהוא שרוי בלא תורה".

וראוי להוסיף מה שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "כך הקב"ה אמר להם, לישראל: בני, בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו (=ביד היצר הרע)".

הנה, מבואר מכאן, שהאדם לא יכול להתגבר על היצר הרע, אלא על-ידי עסק התורה. אם כך, נמצאנו למדים, שכל אדם שאין לו אשה שרוי בלא תורה, וממילא אין לו את ה"תבלין" (=היא התורה) כנגד היצר הרע. ולכן אמרו חז"ל בגמרא (קידושין כט'): "בן עשרים שנה ולא נשא אשה – כל ימיו בעבירה". כלומר, מי שלא נשא אשה, כל ימיו הוא בהרהורי עבירה של עריות.

הנה פי כן מבוארים היטב דברי רבי צדוק על מה שאמרו חז"ל בגמרא: "**יצרו** של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו – אינו יכול לו" (=ליצר הרע). והפונה בכך היא על בריאת האשה, שהיא עזר לאדם, שיוכל להתגבר על יצרו, על-ידי עסק התורה.

על-פי האמור יומתק לפרש את הכתוב: "ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו". דהיינו, "לא טוב" – בלא אשה לא יוכל האדם לזכות לתורה שנקראת "טוב", (כפי מאמר חז"ל (ברכות ה'): "אין טוב אלא תורה, שנאמר: 'כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו'").

שָׁכַן, רק על-ידי האשה יוכל לשלוט ולהכניע את **היצר הרע**. לכן, העצה לכך היא "אעשה לו עזר כנגדו"²⁵ – היא האשה שעל-ידה יוכל לזכות בתורה שהיא טוב, ועל-ידי זה תהיה לו עזר להתגבר על **היצר** שעומד כנגדו כל הזמן.

כיון שבאנו לידי כך, יאיר לנו להבין מדוע ברא הקב"ה את ה-**ס"מ**, **השטן**, יחד עם האשה, כמו שלמדנו במדרש: "כיון שנבראת (האשה) – נברא **שטן** עמה". שהרי, למדנו בגמרא (מגילה יג): "אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל, אלא אם כן, בורא להם רפואה בתחלה".

לכן, לא ברא הקב"ה את **השטן/היצר הרע**, המסית את האדם לדבר עבירה, קודם שברא לו רפואה תחילה – היא האשה – שעל-ידה (=בזכותה) יוכל להתגבר על **היצר הרע**.

על-פי האמור יתבאר מה שכתב ה"עטרת ישועה" (ליקוטים, אות לו), בשם הספרים הקדושים, כי שמו של **היצר הרע/השטן** הוא "**סמאל**" – ראשי תיבות **ס' מסכתות אין ללמוד** – לרמוז שהוא (=יצר הרע) מתנגד שאיש ישראל יעסוק ב-**ס' (60)** המסכתות שבתורה שבעל-פה. שכן, **היצר** יודע שעיקר ביטולו הוא על-ידי עסק התורה שבעל-פה. ועל-כן הוא מנסה בכל כוחו למנוע מאיש ישראל לעסוק בה.

אולם, זה לעומת זה עשה ה', ובשמו של **היצר הרע** נרמז גם איך לבטלו: שכן, "**סמאל**" – ראשי תיבות **ס' מסכתות אותן ללמוד** – שאדרבא צריך לעסוק בכל **ס' המסכתות** שיש בתורה שבעל-פה, כיון שעל-ידי כך מתבטל **היצר הרע**.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין את מנהג ישראל לקדש את האשה בטבעת. שהרי, לכאורה, יש לנו לשאול, מדוע מקדשין ישראל את נשותיהם דוקא בטבעת, ולא בחפץ אחר?

אך לפי האמור יש לומר, שהרי הטבעת היא עגולה, בצורת האות **ס'**, הרומזת על **ס' מסכתות** שבתורה שבעל-פה. והיות ואין האדם יכול לזכות בתורה, אלא רק לאחר שנשא אשה, לכן מקדשין את האשה בטבעת בצורת האות **ס'**, כדי לרמוז שבזכות הקידושין יזכה החתן לתורה שבעל-פה, שיש בה **ס' מסכתות**.

וראוי להוסיף מה שלמדנו בגמרא (ברכות יז): אמר ליה רב לרבי תיא: נשים, במאי זכיין? (=במה זוכות הנשים לעולם הבא?). ענה לו רבי תיא "באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן" (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הפנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם).

לכן נהגו לקדש את האשה בטבעת, שהיא בצורת האות **ס'**, כדי שתענוד האשה את הטבעת כל ימיה על אצבעה, ותזכור תמיד, שתפקידה בקדש הוא לסייע לבעלה ולצאצאיה לעסוק ב-**ס' מסכתות** של התורה שבעל-פה.

וזהו שאומר החתן לפלה: "הרי את מקודשת לי בטבעת זו (שהיא עגולה בצורת **ס'**), כדת משה וישראל" ("כדת" – כמו דת משה, היא התורה הקדושה, שיש בה **ס' מסכתות**. ("כדת משה" – ראשי תיבות **כמ** גמטריה **ס'**, חי ציון מזרחי הי"ו)). (ע"פ "שבילי פנחס" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ורוח אלהים מרחפת על פני המים"

בספר "הגאון החסיד מוילנא" מסופר על נס גדול שארע לאמו של "הגאון מוילנא" בהיותה תינוקת, וכך מסופר: הסבתא של הגאון החליטה באחד הימים לצאת עם התינוקת שחנן אותה ה' לשאוף אויר צח. וכך, השכיבה אותה על גבי הכרית וטילה להנאתה על הגשר שעל-פני הנהר רומנובה, הסמוך לסלוצק. לפתע, תוך כדי הלכתה מעדו רגליה של האם והכרית עם התינוקת שעליה נשטמו מידיה ונפלו לנהר. האמא פתחה בזעקות שבר נוראות, אך לכל האנשים שהתאספו סביבה, לא נותר, אלא לחזקה ולעודדה, בהיותם בטוחים שהתינוקת שבקה חיים לכל חי, ובודאי שאי-אפשר להצילה. והנה, לא עברו אלא דקות מועטות, ולהפתעתם הגדולה צפה הכרית ועלתה על פני המים, כשהתינוקת עדין שוכבת עליה ושטה לה להנאתה. מיד מהרו והזעיקו את כוחות ההצלה שהצליחו, בחסדי ה' יתברך, למשות את הילדה מן המים ללא פגע. ילדה זו – טרינא שמה – זכתה, וכל ימיה היו קדושה וצניעות. וכך, זכתה להינשא לאותו צדיק וטהור ר' שלמה זלמן, אשר שקד מנעוריו על דלתות התורה, ולימים זכו וחנו אותם ה' בבן זכר, שנקרא אליהו, הלא הוא הגאון מוילנא צוק"ל וזיע"א.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגליון!

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

אדם ראשי תיבות: אדם, דוד, משיח (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

האר"י הקדוש אומר, שלאחר שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים, כפי שהוהיר הקב"ה את האדם: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות", וידוע שימושו של הקב"ה הוא אלה שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך ביום אתמול כי יעבור...'. לכן, כשחטא אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת, נגזר עליו, כאמור, לחיות אלה שנות חיים, במקום חיי נצח שלהם היה זוכה אילו לא היה חוטא.

ואולם, אדם הראשון חי רק 930 שנה, ולא אלה, כפי שכתוב (בראשית ה', ה'): "ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת". ואם כן, לאן נחסרו שבעים שנה מחייו?

על-כך עונה המדרש (במדב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו... נתן לדוד בן ישי...". ומבאר ענין זה האר"י הקדוש, ואומר, שהסיבה שאדם הראשון נתן לדוד את 70 השנים משנותיו היא משום שדוד המלך היה גלגולו של אדם הראשון, וכיון שנגזר על אדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות" (דהינו שימות בו ביום שבו יולד), היתה גזירה זו צריכה להתקיים אצל דוד המלך. ומאחר ודבר זה נגזר בסיבתו של אדם הראשון, נתן לו (אדם הראשון) לדוד ע' (=70) שנים משנותיו.

ועוד אומר האר"י הקדוש, שמאחר והאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת, והביא בכך מיתה לעולם כולו – דוד, שהוא גלגולו, יתקן את חטאו זה, ובאחרית הימים הוא יהיה מלך המשיח, ויחיה את המתים.

ולכן אמרו חז"ל על דוד: "דוד מלך ישראל חי וקים", כי אפילו שינה לא ישן בימי חייו, כי אם "שתין נשמי" (=זמן קצר מאד של ששים נשימות סוס), כדי שלא יטעם טעם מיתה (כפי שאמרו חז"ל (ברכות נו'): שהשינה היא אחד מששים חלקים של המיתה).

ומסיף ואומר האר"י, שתפקידו של דוד המלך היה לתקן את חטא האדם הראשון ואת המיתה שהביא לעולם, ולכן כאמור לא ישן אלא "שתין נשמי", ולעתיד לבוא יהיה הוא המלך המשיח שיחיה את המתים, ויחזיר את העולם לתיקונו, לחיים נצחיים, כמו שהיה לפני חטא האדם הראשון.

וכל זה – אומר האר"י – נרמז לנו בראשי התיבות של אדם: אדם, דוד, משיח וזהו חוט השרשרת מראשית הבריאה, עד תכליתה – שלשת השלבים הללו: אדם, דוד, משיח – המתחיל באדם הראשון, נמשך בדוד המלך, ונגמר בביאת משיח צדקנו, המלך המשיח, הלא הוא דוד המלך, שהוא תיקונו של אדם הראשון.

"בראשית ברא אלהים את..." ("א', א')

על הכתוב "בראשית ברא אלהים את..." , כתב "בעל הטורים" (רבנו יעקב בן אשר): "בראשית ברא אלהים... – סופי התיבות אמת, מלמד שנברא העולם באמת, כמו שנאמר (תהילים קיט', קס'): 'ראש דברך אמת'".

והנה, אומרים חכמי ישראל: בפסוק זה רמוזה עוד פעם המלה "אמת" – בסופי התיבות "ברא אלהים את". וצריכים אנו להבין, מדוע נרמזה בפסוק זה פעמיים המלה "אמת" – פעם אחת שלא לפי הסדר, בכתוב: "בראשית ברא אלהים (תאמ), ופעם שניה לפי הסדר "ברא אלהים את" (אמת)?

אומר על-כך הרה"ק משינאווע זיע"א, בספרו "דברי יחזקאל": הנה, "בראשית ברא אלהים, סופי תיבות "אמת", אך האותיות "אמת" לא נרמזו לפי הסדר, ואילו "ברא אלהים את" – סופי התיבות כן לפי הסדר.

כדי לרמז, שצריך האדם לעבוד על מידת האמת. והנה, למרות שבתחילה מידה זו אינה בשלמות אצלו (דהינו לא לפי הסדר), בעזרת ה' יתברך יגיע ויבוא למידת האמת לפי הסדר, דהינו, שתהיה מידת האמת אצלו בשלימות. ודבר זה, אומר הרה"ק משינאווע זיע"א, דומה לבנין. אמנם, צריך לבנותו לפי הסדר – בתחילה היסודות, אחר-כך הכתלים ואחר-כך הגג וכו'. אולם, כאשר מכינים את צרפי הבנין, הקבלן לא תמיד קונה לפי

הסדר, אלא כפי שמצאה ידו, ורק כאשר הוא בונה את הבנין, הוא בונה אותו לפי הסדר. ועל-כך רמזו חז"ל בגמרא (פסחים נ'): "אמר רב יהודה, אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות, אף-על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". ומעתה יש לומר, שצירוף "אמת" שלא ביושר (=לא לפי הסדר) רומז על התורה והמצוות שהאדם עושה שלא לשמן, ואילו הצירוף "אמת" ביושר רומז שהאדם הגיע לשלימות, ועוסק בתורה ובמצוות לשמן (=לשם שמים).
 "בראשית ברא אלהים את... (א', א')

התורה שבכתב מתחילה באות ב': "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", והתורה שבעל-פה מתחילה באות מ': "מאימתי קורין את שמע בערבית" (ברכות א', א'). ושתי האותיות מצטרפות למלה "בם". זהו מה שדרשו חז"ל: "ודברת בם" (דברים ו', ז) - בם יש לך רשות לדבר (=ללמוד), כלומר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, שדבריהן קימים ועומדים לעד - ולא בדברים אחרים (יומא יט', עב).
 ועוד אמרו חז"ל, כאמור לעיל: התורה מתחילה באות ב' - "בראשית", ומסתיימת באות ל' - "ישראל", ואותיות אלו, כידוע, מצטרפות למלה "לב". וזאת, כדי לומר לכל אדם מישראל: כשם שאין להפסיק את הלמות הלב בגופנו אפילו למשך שעה אחת, כך איננו רשאים להפסיק כל ימי חיינו את לימוד התורה. (וכן גם כדי לומר לך, שאין התורה נקנית - אלא בלב - בכונות טובות וטהורות, הנובעות (=היוצאות) מתוך הלב).
 הצדיק רבי ישראל מרוזין היה אומר: במלה "בראשית" יש שש אותיות, כנגד ששת ימי הבריאה: ארבע האותיות בשני קצוות המלה מצטרפות למלה "ברית" (=בראשית) - רמז לדבר שהעולם נברא על מנת שישראל יקבלו עליהם את התורה בברית עולם. ושתי האותיות האמצעיות במלה "בראשית" מצטרפות למלה "אש", לפי שהתורה נמשלה, כדברי חז"ל, לאש: זכה אדם - מאירה לו התורה, ומחממת את גופו ונשמתו באש דת. לא זכה, חלילה - היא פוגעת בו ושורפת אותו כאש אוכלת.
 "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו, וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (ב', יט')

אומרים חז"ל: השם הניתן לך הנולד בשעת ברית המילה נקבע בשמים לפי שרש נשמתו, ומשמים נותנים בדעת ההורים את השם. דבר זה נרמז בכתוב: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" - ראשי תיבות מילה, ואילו המשך הפסוק: "וכל אשר יקרא לו האדם", הוא ראשי תיבות אליהו, שהרי בשעת המילה בא אליהו הנביא. לכן באותה שעה מתנוצצת ההתעוררות העליונה (=נותנים משמים את הדעת) באביו של הרך הנימול, כדי לתת לו את השם, המתאים לשרש נשמתו - וזאת מכחו של אליהו הנביא.
 "אעשה לו עזר כנגדו" (ב', יח')

על הכתוב, "אעשה לו עזר כנגדו", דרשו חז"ל: אם האדם זכה - עזר (האשה היא לו לעזר). ואם לא זכה - כנגדו (האשה היא כנגדו). בענין זה מספרים חסידים על רבי ישעיה'לה מושקאט, רבה של פראג, שסבל מאד מן האדיקות המולפגת של אשתו, שעסקה כל היום בתפילות ובקריאת "תהילים" ומעמדות, והזניחה כליל את בעלה ואת ביתה. פעם חזר רבי ישעיה'לה מבית המדרש, כשהוא עיף ויגע אחרי שעור ארוך שהשמיע לתלמידיו, וגם הרעב הציק לו מאד. אך זוגתו לא משה (=זוה) מסדור התפילה שביתה, כדי להכין לבעלה דבר מאכל ומשקה. נאנח הגאון אנחה גדולה, ואמר לאשתו בעצב: עכשיו מובנים לי היטב דברי חכמינו וז"ל על הכתוב "עזר כנגדו": זכה - עזר - אם זכה אדם לראות עולמו בחייו - אשתו היא עזר רב לו בכל עת ובכל שעה. כשהוא משכים לבית הכנסת לתפילת שחרית, מכינה לו האשה ארוחת בקר לעת שובו לביתו. וכאשר הוא מרצה את שעוריו בפני תלמידיו, או יושב בבית הדין ודן בדיני תורה, דואגת אשתו לבשל ארוחת צהריים ולערוך את השלחן לבעלה המתמיד. ובשובו לביתו מתפילות מנחה וערבית, מזומנת לו ארוחת ערב בחריצות כפיה של עקרת הבית. בדרך זו עומדת האשה לימין בעלה, ומסיעת בידו למלא פראוי את כל תפקידיו ועסקיו. אבל - אם לא זכה - כנגדו" - אם חלילה לא זכה האדם בגורל טוב בחייו, יושבת האשה מולו (=כנגדו) מבקר ועד ערב ועושה כמוהו: כשהוא מתפלל תפילות היום, אף היא מתפללת כנגדו. לומד פרשת השבוע, היא אומרת תהילים ומעמדות. הוא עסוק בלמוד הש"ס ופוסקים, אף היא עסוקה בש"ס ומפרשים. כתוצאה מכל זאת, מתהלך האדם מבקר ועד ערב רעב וממורמר, וחייו אינם חיים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהילים קיט' צד)

כניסת השבת: 17:49 

"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 18:55 ר"ת 19:29

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "כה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הומנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וייצר ה' אלהים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על פסוק זה אומר הרמ"א בשלחן ערוך (או"ח סימן ו'): לכן אנו מברכים בברכת "אשר יצר" – "רופא כל בשר ומפליא לעשות". שכן, ה' יתברך מפליא לעשות, בכך שהוא שומר את רוח האדם בקרבו, בתוך גופו הגשמי – וכך, הוא יתברך קושר/מחבר דבר רוחני (=את הנשמה הקדושה) בתוך דבר גשמי (=הגוף). וכל זאת, כי ה' יתברך הוא "רופא כל בשר" (=זוהי הרפואה לבשר הגשמי. שכן, בריאות האדם ורפואתו תלויה בחיבור המופלא של הגוף והנשמה), ורק אם ישמור האדם על חיבור נכון זה של הגוף והנשמה, על-ידי תורה ומצוות, יוכל להיות פריא בגופו, ונשמתו תשתמר (=תישאר) בקרבו.

והנה על האדם, שכלול מגוף ומנשמה, אומרים חז"ל: על הגוף נאמר במפורש שהוא נברא "עפר מן האדמה", וכן שנברא הוא ביום הששי, כמו שכתוב ביום הששי: "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה". אולם על הנשמה נאמר רק: "ויפח באפיו נשמת חיים", ועדין אין אנו יודעים, מהיכן נבראה הנשמה, ומתי (=באיזה יום) נבראה?

על-כך אומרים חז"ל, בספרים הקדושים: הנשמה היא ניצוץ/חלק אלוך ממעל, כמו שכתוב (דברים לב', ט'): "כי חלק ה' עמו", וכן מבואר בספר הקנה "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב', ו'), ופרשו חז"ל: "מאן דנפח – מתוכו הוא דנפח" (=מה שנפח הקב"ה באדם – מתוכו הוא נפח).

נמצאנו למדים מפאן, כי שרש הנשמה הוא חלק אלוך ממעל – כלומר, הקב"ה האציל (=נתן מעצמו) ניצוץ אלקי, ונפח אותו בתוך גוף האדם, ואז "ויהי האדם לנפש חיה". ועדין צריכים אנו באור, באיזה יום מששת ימי בראשית ברא ה' יתברך את ניצוץ אלוקי זה, את הנשמה?

על-כך אומר התנא ריש לקיש, שהנשמה נבראה ביום הראשון, ומביא הוא ראיה לדבריו, על-פי הפתוב: "ורוח אלקים מרחפת על-פני המים", ופרשו חז"ל ש"רוח אלקים" הכונה היא ל"רוחו של המשיח". ולפי גירסת ה"מתנות כהונה", זהו רוחו של אדם הראשון.

מפאן רואים אנו שכל הנשמות נבראו ביום הראשון, שכן נשמת אדם הראשון כוללת את כל הנשמות (גם לפי הגירסה השניה נכון הדבר, שכן, גם נשמת מלך המשיח כוללת בתוכה את כל הנשמות). אם כך רואים אנו, שמצד הנשמה הקדושה, שהיא חלק אלוך ממעל, נברא האדם ביום הראשון, לפני כל מעשה בראשית, אך מצד הגוף נברא האדם רק ביום הששי, בסוף מעשה הבריאה.

וזהו שאומר דוד המלך (תהילים קלט', ה'): "אחור וקדם צרתני". ולכאורה תמוהים הם דברי דוד המלך, שכן אם "אחור (=בסוף) צרתני (=יצרת אותי)", איך גם "וקדם (=בתחילה) צרתני"? (=איך גם בסוף וגם בתחילה נוצר האדם?).

אלא – אומר ריש לקיש – "אחור זה יום אחרון, וקדם זה יום הראשון". כלומר, הקב"ה ברא/יצר את האדם מצד הגוף "אחור" (=בסוף לכל מעשה הבריאה), אך מצד הנשמה, הוא ברא "קדם" – קדם לכל מעשה בראשית. ולכך התפון דוד המלך, באומרו: "אחור וקדם צרתני" – "אחור מצד הגוף, וקדם מצד הנשמה".

"ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו" (ב', ג')

הגאון רבי צבי אלימלך שפירא, כותב בספרו "בני יששכר": נוהגים לאכל דגים בשבת בגלל שלש הברכות שנתנו במעשה בראשית: הברכה הראשונה נתנה לדגים, ככתוב: "ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את המים בימים". הברכה השניה נתנה לאדם, ככתוב: "ויברך אתם אלהים... פרו ורבו ומלאו את הארץ". והברכה

השלישית נתנה לשבת, ככתוב: "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו". ובשעה שיהודי אוכל דגים בשבת, הוא זוכה שמתקיימות אצלו כל שלש הברכות הללו כאחת.

ידועה גם אמרה עממית, השגורה בקרב כמה מעדות ישראל, האמרת פי: האוכל דג ביום "דג" (=ביום השביעי, שהוא בגימטריה "דג"), ניצל מ-ד"ג (=מדין גינהום).
 "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אמרו חז"ל: העולם נברא בשביל התורה, שנקראת "ראשית", שנאמר "ראשית דרכו" (משלי ח', כב'), וכן בשביל ישראל, שנקראו "ראשית", שנאמר "ראשית תבואתה" (ירמיהו ב', ג'). וכן אומר רבי אלעזר (פסחים סח', עב'): אלמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיהו לג', כה'): "אם לא בריתי יומם ולילה (=לולא התורה, שנאמר בה - "והגית בו יומם ולילה" - (יהושע א', ח)), חקות שמים וארץ לא שמתיי".

הקדמונים מצאו רמז לדברי חז"ל אלו, בלשון שבה מסתיימת פרשת הבריאה: "ויהי ערב ויהי בקר, יום הששי" (א, לא) - לא נאמר כאן "יום ששי", כמו שנאמר בשאר ימי הבריאה, אלא "יום הששי" (הוסיף הכתוב ה"א הידועה ביום "הששי", בגמר מעשה בראשית). וזאת כדי לומר לנו שהתנה (הבורא יתברך) עמהם (עם ישראל) שיקבלו עליהם חמישה (ה') חומשי תורה.

דבר אחר: "יום הששי" - כלם תלויים ועומדים (=כל מעשי הבריאה נשארו לא מושלמים), עד היום הששי, הוא ו' (ששי) בסיון, המוכן למתן תורה. (רש"י שם)

הפרשן והמקובל רבנו חיים בן עטר, ה"אורח חיים" הקדוש, היה אומר: כיון שחז"ל הורו לנו, שהתורה היא תכלית הבריאה כלה - מי שזכה בתורה, זכה בעולם ומלואו. ומי שלא זכה בה, אינו רשאי להנות מן העולם, אפילו כהוא זה, אלא אם הוא מתחזק בלומדי התורה, ותומך במוסדות התורה.
 "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אומרים משמו של הגאון מוילנא: העולם הזה מתקיים על-ידי ששה דברים, המרויזים כלם במלה "בראשית", בדרך של נוטריקון (=ראשי תיבות): ביאה (=בינוי לחיי-אישות), חיצה, אכילה, שתיה, ישיבה, תרדמה (=שינה). פיוצא בכך מתקיים גם העולם הבא על-ידי ששה דברים, המרויזים גם הם בראשי התיבות של המלה "בראשית": בינה, ראייה, אמירה, שמיעה, ישוב, תלמוד.
 "עץ החיים"

כאשר פרצה המהפכה הבולשביסטית ברוסיה, בסתו של שנת 1917, הגיעו ימים קשים לקהילות ישראל באירופה המזרחית, וביותר סבלו אז מוסדות התורה הגדולים והמפורסמים, שתלמידיהם ממש רעבו ללחם. בליל שבת אחד באותה שנה, פגש הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", את הקומיסר (=המפקח הממשלתי) האזורי, ארצייק, שהיה בן ישיבה לשעבר, ושחקיר היטב את ה"חפץ חיים". שבת שלום ומבורך - קרא ה"חפץ חיים" לעברו של ארצייק. אצלי השבת היא ככל שאר הימים - השיב לו ארצייק, תלמידו לשעבר, בהתנשאות לעגנית.

יהי כן - אמר לו ה"חפץ חיים" במאור פנים, כדרכו בקדש - כל הימים הם של הקב"ה. הצדיק החל משוחח עם ארצייק על הא ועל דא, ולפתע אמר לו: שמא רוצה אתה לשמוע דבר תורה? רק זה חסר לי! - השיב ארצייק בלעג - אני ותורה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. אולם, ה"חפץ חיים" לא הרפה ממנו, ואמר לו: אולי תשמע מאמר קצר בכל זאת?

מילא - נאות ארצייק למען כבוד רבו לשעבר. פתח ואמר לו ה"חפץ חיים", כשהוא אוהז בדש מעילו ומביט לתוך עיניו: בפרשת הבריאה אנו קוראים, שהקב"ה נטע גן בעדן, והצמיח את עץ החיים ודוקא באמצע הגן (בראשית ב', ט). אם כך, נשאלת השאלה, מדוע קבע הבורא את עץ החיים במקוץ הגן, ולא בצדי הגן? והתשובה לכך היא - המשוף ה"חפץ חיים" - כדי לאפשר גישה מהירה וקלה לכל אדם אל עץ החיים, לפי מידת יכולתו ואפשרויותיו. הנה, אחד מגיע לעץ החיים על-ידי לימוד תורה בשקידה, שני מגיע על-ידי יראת שמים טהורה, ואדם טוב-לב כמון מגיע אל עץ החיים על-ידי מעשים טובים. והוסיף ה"חפץ חיים" ואמר לו: עליך לדעת, שמאות תלמידי הישיבה בעירנו ממש גוועים ברעב בימים אלו. לכן, יכול אתה לקנות את עולמך, אם תמכור לבחורים היקרים האלה מעט מזון, כדי להחיות את נפשם!

לאחר מכן נפרד ה"חפץ חיים" מארצייק, תלמידו לשעבר, שגראה נבון ושקוע בהרהורים, לשמע דברי הצדיק. למחרת בערב הגיעה לפתח הישיבה עגלה עמוסת קמח ומצרכי מזון אחרים - חינם אין כסף - לתלמידיו של ה"חפץ חיים". שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 17:49



"בסימנא טבא"

פרשת השבוע: בראשית

ר"ת 19:29 יציאת השבת: 18:55

ערש"ק כו' תשרי תשע"ט (5.10.18) bnei-zion.com

הפטרה: "פה אמר האל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"הגידו האתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם"

על דברי הנביא ישעיה לְיִשְׂרָאֵל (מא', כג'): "הגידו האתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם", תמהים המפרשים ושואלים: מהי פונתו של הנביא? הרי הדבר לא מובן כלל, איך על-ידי שיגידו את האתיות לאחור, ידע "כי אלהים אתם"?

בספר "שבט מישראל" (תהילים כח') הוא מביא ביאור פלאי על-כף, על-פי הפתוב בילקוט "ראובני" (בראשית), שבן-סירא (אחד מהחכמים שחי בתקופת הנביא ישעיה) ברא גולם (=מעין אדם) על-ידי צירופי אותיות ה-א"ב. והנביא ישעיה בא והוכיחו על שהשתמש בשמותיו של הקב"ה, וברא גולם. וענה לו בן סירא, ואמר: וכי מה אעשה? כבר בראתי את הגולם, והוא חי וקיים, ואיך אני יכול לבטלו (=את הגולם)? ענה לו הנביא ישעיה: תן דעתך על כל צירופי אותיות הקדש, שעל-ידם בראת את הגולם, ותכון את אותם צירופים למפרע (=מהסוף להתחלה), ואז תבטל את הגולם ויחזור לעפרו. ואמנם, כך עשה בן סירא – אמר את צירופי הקדש, שבהם ברא את הגולם, לאחור (=מהסוף להתחלה), ובטל את הגולם.

לפי זה, אומר ה"שבט מישראל", לומדים אנו שרק גולם אדם, שנברא על-ידי צירופי הקדש, אפשר להחזירו לעפרו על-ידי שאומרים את צירופי הקדש למפרע (=מהסוף להתחלה). אבל אדם, שנברא על-ידי הבורא יתברך שמו, אין אפשרות לבטלו על-ידי צירופי הקדש למפרע, ואותו אדם יחיה כל זמן שנגזר עליו משמים לחיות. והנה, אומר ה"שבט מישראל", בזמנו של הנביא ישעיה, היתה לרשעי ישראל ידיעה גדולה בשמות הבורא, יתברך שמו, והיו יודעים אותם רשעים לצרף אותיות, וכך לברוא במו ידיהם גולם. והיו אותם הרשעים מתפארים ומפרסמים ברבים שבראו גולם, והם כאלקים, יודעים לברוא אדם. לכן אמר הנביא ישעיה לאותם הרשעים: "הגידו האתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם". דהינו, תכוננו באותיות הקדש לאחור למפרע. ואם באמת לא יתבטל אותו הגולם שבראתם, אז נדעה כי אלהים אתם". אולם, אם יתבטל אותו אדם/גולם, אז אין אתם כאלקים, שבורא בני אדם, וצירופי הקדש למפרע אינם מבטלים את בריאתו של הבורא יתברך שמו. ומה נחמד על-פי זה לפרש את הפסוק בתהילים (קלט', ה'): "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה". כלומר, הקב"ה ברא את האדם "אחור וקדם" – דהינו, בין אם מכונים את צירופי הקדש בישור או למפרע, מתגלה לכל ש"ו ותשת עלי כפכה" – שהאדם הוא יציר "כפכה", ואתה הבורא בראת אותנו, ולא נבראנו על-ידי אדם, בצירופי אותיות קדש.

ולסיום, ראוי להביא כאן את הסיפור על הגולם שיצר המהר"ל מפראג, על-ידי שימוש בשמות הקדש. להלן אגרת המיוחסת למהר"ל מפראג, שבה כתב המהר"ל לידידו הרב הגאון מו"ה יעקב גינצבערג, על הסיבות שהביאו אותו לברוא את הגולם, וגם איך ברא את הגולם עצמו. וכך פתוב באגרת: "הנה, כאשר ידוע לפני כבוד הדרת גאונו נ"י, כי מאז היה לישראל הרבה רדיפות מעמים הנוצרים, וכמה צרות שונות באשר שפכו בוז וקלון עלינו, להאשים את ישראל באשמות עלילת הדם הנכונה (=דם ילד נוצרי כדי ללוש את המצות של פסח)... והרבה דם של נפשות ישראל, שהיו נקיים מפל אשמה, כמים נשפכו חנם... ועל כלם יראתי מפני הכומר טאדאום, שהוא שונא ישראל וצורר היהודים, וגם הוא מכשף, וקנאה ושנאה גדולה בערה בו בלבו עלי... ועשיתי שאלת חלום, באיזה פח אוכל להילחם בו. ובאה לי תשובה זו, ברורה מן השמים, על-פי (אותיות) ה-א"ב: אתה ברא גולם דבק וחומר ותגזור זרים חבל טרפי ישראל... ומיד קראתי אלי בסתר את חתני הר"ר יצחק הפהן ואת תלמידי הרב הר"ר יעקב ששון לוי, והראיתי להם את התשובה מן השמים... ואמרתי להם הסוד בענין בריאת הגולם מן חמר ועפר מן האדמה, ואמרתי להם שהנני רוצה ליקח אותם להיות בעסק הבריאה, יען כי לבריאה כזו נצרך ד' פוחות של היסודות אש רוח מים עפר, וידעתי שיש בכל אחד מאיתנו כח מיוחד

מה-ד' יסודות... בשנת הש"ם לפ"ק ליצירה יום כ' לחדש אדר, הלכנו שלושתנו בשעה ד' אחר חצות מאחורי העיר עד הנהר הנקרא מלדוקא. בשפת הנהר הפשנו ומצאנו מקום חמר וטיט, ועל הטיט עשינו צורת אדם, אורכו שלש אמות, וציורנו הפנים, גם ידיים ורגלים כאדם המונח פרקדון(=שוכב על הגב), ואחר-כך עמדנו שלושתנו אצל רגלי הגולם, וצויתי את חתני ר' יצחק הכהן בראשונה להקיף ז' פעמים את הגולם, להתחיל מצד ימין להקיף עד הראש, ומן הראש עד הרגלים לצד שמאל, ומסרתי לו את צירופי האותיות לאומרים בעת ההקפה, וכן עשה ז' פעמים. וכאשר גמר את ההקפות נתאדם גוף הגולם כגחלת אש. אחר-כך צויתי לתלמידי הרב יעקב ששון הלוי, שיעשה גם כן ז' הקפות כאלו, ומסרתי לו גם כן צירופי שמות אחרים.

כאשר גמר ההקפות, נתכסה גוף הגולם שערות, וגם ציפורנים נתהוו בראש אצבעותיו. ואז עשיתי גם כן ז' הקפות, ואחרי גמר הקפותי, אמרנו שלושתנו יחד את הפסוק ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש תיה... ואז פתח הגולם את עיניו ויבט בפנינו כאיש משתאה... אחר-כך קראתי בקול נוגש 'עמוד על רגליך', ועמוד הגולם על רגליו פתאום. אז הלבשנו אותו עם הבגדים אשר לקחנו אתנו, וגם מנעלים הנעלנו ברגליו, ונעשה איש כאחד האנשים - ראה ושמע והבין, רק כח הדיבור לא היה בפיו. ובשעה הששית בבקר הלכנו הביתה. אמרתי לגולם בדרך: דע שאנחנו בראנו אותך עפר מן האדמה, למען תשמור על היהודים מכל רעות ומכל הצרות שסובלים... ויקרא שמך יוסף...".

"ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים" (ה', כב)

על הכתוב: "ויתהלך חנוך את האלהים..." , פרש רש"י: "ויתהלך חנוך" - צדיק היה, וקל בדעתו לשוב להרשיע, לפיכך מהר הקב"ה, וסלקו והמיתו קודם זמנו...". אולם, בתרגום יונתן בן עוזיאל מבואר שחנוך, בגדל מדרגתו בעבודת ה', זכה לעלות לשמים בעודנו חי, ונעשה מלאך מטטרו"ן ספרא רבה. (כפי שאומר יונתן בן עוזיאל: "ויפלח חנוך בקושטא קדם ה'... וסליק לרקיעא... וקרא שמייה מטטרו"ן ספרא רבה") (=והלך חנוך באמת לפני ה'... ולקחו ה' לשמים... וקרא שמו מטטרו"ן).

וצריכים אנו להבין, מה ראה הקב"ה לבחור דוקא בבשר ודם להיות מלאך מטטרו"ן ספרא רבה? הלא אין ספק שהוא יתברך יכול לברוא בשמים מלאך מיוחד לכך, כפי שברא אלפים ורבות מלאכים משרתי רצונו.

אומר על-כך מרן השר שלום מפעלזא זיע"א: הנה, תפקידו של המלאך מטטרו"ן הוא לשמור על ישראל, כפי שכתוב: "הנה אנכי שלח מלאך לפניך..." , ופרש רש"י: "(מלאך) זה מטטרו"ן, ששמו כשם רבו... בגמטריה שדי". ומקור לדבר, שתפקידו של המלאך מטטרו"ן הוא לשמור על ישראל, יש ללמוד מדברי חז"ל (חגיגה טו, א'): "חזא מיטטרו"ן דאתיהי בא ליה רשותא למיתב למכתב זכותא דישראל" (=המלאך מטטרו"ן קבל רשות לכתוב את זכויותיהם של ישראל).

ומוסיף ואומר רבנו בחיי (פרשת משפטים): "...מטטרו"ן, שמו כשם רבו (גמטריה שדי)... ונקרא השם הזה (מטטרו"ן) (כיון ששם זה הוא) מלשון שמירה (בארמית), והוא הנקרא שומר ישראל...".

ומוסיף הזקן הקדוש (פה' ב'): "כתוב (משלי כב, ו): 'חנוך לנער על פי דרכו'... חנוך לנער דא הוא מטטרו"ן דימשיך ליה הקב"ה מתת". **על-פי** דברי הזקן הקדוש אומר מרן השר שלום מבעלזא זיע"א, שמטעם זה בחר הקב"ה דוקא בחנוך, שהיה בשר ודם, להיות מלאך מטטרו"ן לתפקיד שומר ישראל, ולא ברא מלאך מיוחד בשמים. שכן, כידוע למלאך אין יצר רע, ולכן אין לו שום השגה עד כמה גדול כח היצר הרע להחטיא את האדם בכל מיני תחבולות, ועל-כן אינו יכול להמליץ טוב על ישראל, ולשמור עליהם מכל המקטרגים. אבל, מלאך מטטרו"ן, שהיה קודם לכן אדם, בשר ודם בעולם הזה, ומכיר ויודע עד כמה גדול כח היצר הרע, כדי להפיל את האדם ברשתו - הנה הוא יכול להמליץ טוב על ישראל, ולשמור עליהם מפני כל המשטינים והמקטרגים בשמים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"ורוח אלהים מרחפת על פני המים"

בספר "הגאון החסיד מוילנא" מסופר על נס גדול שארע לאמו של "הגאון מוילנא" בהיותה תינוקת, וכך מסופר: הסבתא של הגאון החליטה באחד הימים לצאת עם התינוקות שחנן אותה ה' לשאוף אויר צח. וכך, השכיבה אותה על גבי הכרית וטילה להנאתה על הגשר שעל-פני הנהר רומנובה, הסמוך לסלוצק. לפתע, תוך כדי הליכתה מעדי רגליה של האם והכרית עם התינוקות שעליה נשטמו מידיה ונפלו לנהר. האמא פתחה בזעקות שבר נוראות, אך לכל האנשים שהתאספו סביבה, לא נותר, אלא לחזקה ולעודדה, בהיותם בטוחים שהתינוקות שבה חיים לכל חי, ובודאי שאי-אפשר להצילה. והנה, לא עברו אלא דקות מועטות, ולהפתעתם הגדולה צפה הכרית ועלתה על פני המים, כשהתינוקות עדין שוכבת עליה ושטה לה להנאתה. מיד מהרו והזעיקו את כוחות ההצלה שהצליחו, בחסדי ה' יתברך, למשות את הילדה מן המים ללא פגע. ילדה זו - טריינא שמה - זכתה, וכל ימיה היו קדושה וצניעות. וכך, זכתה להינשא לאותו צדיק וטהור ר' שלמה זלמן, אשר שקד מנעוריו על דלתות התורה, ולמים זכו וחנן אותם ה' בבו זכר, שנקרא אליהו, הלא הוא הגאון מוילנא זצוק"ל זיע"א. **שבת שלום לכל בית ישראל!**